

Vállalkozásbarát adórendszer: A mikro- és kisvállalkozások adózással kapcsolatos adminisztratív terhelésének felmérése és az adminisztratív terhelések csökkentésére szolgáló javaslatok kidolgozására

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Kutatásvezetők:

Dr. Szerb László
Egyetemi docens

Dr. Ulbert József
Egyetemi docens

A kutatásban részt vettek:

Budai Eleonóra, egyetemi tanársegéd
Márkus Gábor, egyetemi tanársegéd
Rácz Gábor, PhD hallgató

Pécs, 2007. december 10.

Bevezetés

2007. november 21-én kaptuk a felkérést a Gazdasági Versenyképesség Kerekasztaltól, hogy "Vállalkozásbarát adórendszer" címmel mérjük fel egy átlagosnak mondható kisvállalkozó (10 MFt körüli éves árbevételű kft-vel, illetve bt-vel) évente milyen adminisztratív terhek teljesítésére kényszerül. A felkérés része volt, hogy a kutatás alapján pedig megalapozott egyszerűsítési javaslatokat tegyünk az adminisztratív kötelezettségek számának és mértékének akár radikális csökkentésére.

Tekintve, hogy a határidő roppant szűkös volt, a szerződés szerint 2007. december 10-re kész anyagot kellett készítenünk, nem biztos, hogy feltétlenül minden tekintetben sikerült maradéktalanul eleget tenni a felkérésnek. A kutatás során arra fókuszáltunk, hogy egy 100 céget tartalmazó minta alapján fel tudjuk mérni a kisebb méretű vállalatok adóadminisztrációval kapcsolatos terhelését mind idő mind költség szempontjából. Amellett, hogy „tipikus” kisvállalat nem igazán létezik, hiszen a több százezer céget tartalmazó kategória roppant heterogén, mind szektorális mind nagyság mind területi elhelyezkedés szempontjából, megkíséreltük mondandónkat árnyalni.

Ameddig az adókötelezettséggel kapcsolatos terhek felmérése úgy véljük, jól sikerült, a javaslatok kimunkálása során inkább arra törekedtünk, hogy a már ismert szakértői ajánlásokat a saját kutatási eredményekkel alátámasztva tegyünk indítványokat. Sajnos arra vonatkozóan megközelítő számításokat sem tudtunk végezni, hogy javaslataink megvalósulása esetén mekkora megtakarítás érhető el, de úgy véljük, hogy az adóadminisztrációs terhek harmadára csökkentése a mikroméretű cégek körében reális lehet, természetesen ha a javaslatok jelentős része megvalósul.

Még egyszer hangsúlyozzuk, hogy munkánkra azért rányomta a bélyegét a határidő szűkösége, a tanulmánynak a céges felmérést tartalmazó részét három nap alatt kellett elkészítenünk, így nem mindenhol sikerült kellő mélységben átgondolni a találatokat és lehet, hogy a keresztösszefüggések területén is lehetne még az anyagon javítani. Ugyanígy elnézést az esetleg nem világos fogalmazásért.

A tanulmány hét fejezetet tartalmaz, amelyek közül az első kettő a téma megalapozásával foglalkozik, az adózással és a szélesebb értelemben vett szabályozásnak a versenyképességre gyakorolt hatásait mutatja be a nemzetközi és a hazai kutatások függvényében. A 3. fejezet foglalkozik az adminisztrációs költségek mérésének módszereivel, megközelítésével. A 4. fejezetben a kérdőív felépítéséről, a felmérés módszeréről és a minta jellemzőiről esik szó. Az 5. fejezetben található a vállalatok által fizetendő legfontosabb adónemek és azok fizetési gyakorisága mégpedig a nettó árbevétel és az alkalmazottak számának függvényében. A 6. fejezetben becsüljük meg az adóadminisztráció idő és költségigényét, a 7. fejezet pedig az adóadminisztráció csökkentésének javaslatait tartalmazza.

Vezetői összefoglaló

Az alábbiakban összefoglaljuk a tanulmány legfontosabb megállapításait.

- A vállalatok adminisztratív terhelése nemzetközi összehasonlításban Magyarországon magas. Az összes, ilyen jellegű felmérésben Magyarország helyzete jelentősen átlag alatti volt, az országok között az utolsó harmadban helyezkedett el. Ezt alátámasztják a versenyképességi felmérések is, ahol a szabályozás bonyolultsága, a bürokrácia hatékonysága, a vállalat menedzselése szempontjából Magyarország rendre a versenyképességi helyezése alatt található. A hazai vállalatok versenyképességét és versenyképességi rangsorát így rendre rontják a túlszabályozásból származó anomáliák.
- A hazai szakértők szerint az adózás legfontosabb problémái a következőkben sorolhatók:
 - Elsődlegesen nem az adó mértékek túlzottak, hanem az adórendszer áttekinthetatlensége, bonyolultsága és az ebből fakadó jogbizonytalanság és gazdaságpolitikai instabilitás nehezíti meg a vállalkozások életét
 - A versenyképesség növelésének talán legfontosabb gátja az állam túlzottan bürokratikus működése, az állami bürokrácia nem kellő hatékonysága
 - Az adómorál rendkívül rossz, a jogalkotók és végrehajtók nem tudnak egyértelmű különbséget tenni az illegalításra és a legalításra törekvő adózók között
 - A vállalkozások adminisztratív terhei magasak, ez jelentős terheket ró főleg a kisebb méretű cégekre.
- A céges felmérés során 100 vállalat tulajdonosát/menedzserét kérdeztük meg, ugyanakkor a mintaszám kicsinek bizonyult ahhoz, hogy iparági és területi különbségeket is vizsgálhassunk. Az „átlagos” cég a mintában mintegy 18,6 millió Ft nettó árbevéttel és nagyjából 1-4 alkalmazottal rendelkezik, de vannak alkalmazott nélküli cégek és kisvállalatok is.
- Az általános forgalmi adó (ÁFA) bevallások gyakorisága szempontjából 22-en havi bevallók, 40 cég negyedéves, 22, éves bevalló és 15-en alanyi vagy tárgyi adómentesek.
- Az fizetendő adónemek szempontjából az adókat három csoportba soroltuk, úgy mint központilag fizetendő bérrel és foglalkoztatással kapcsolatos, központilag fizetendő tevékenységgel kapcsolatos és helyi adók.
 - A cégek több, mint 80%-a fizeti a három leggyakoribb adót: a nyugdíjbiztosítási járulékot, az egészségbiztosítási járulékot és a személyi jövedelemadót. A magánnyugdíj-pénztári kifizetéseket, a szakképzési hozzájárulást, a munkavállalói járulékot és a tételes egészségügyi hozzájárulást a cégek több, mint 50%-a fizet.
 - A méret függvényében az alkalmazott nélküli cégek átlagosan 3,8, az 1-4 alkalmazottal foglalkoztatók 8,55, az ennél nagyobbak több, mint 10 fajta foglalkoztatáshoz és bérhez kötődő adót fizetnek.
 - A vállalatok tevékenységi köréhez tartozó adók száma rendkívül magas, ugyanakkor a bérhez és foglalkoztatáshoz kötött adókhoz képest a cégek lényegesen kisebb része fizeti az egyes adókat. A 15 fajta adóból, amely a

- kérdőívben szerepelt 8 olyan adófajta volt, amelyet a vállalatok kevesebb, mint 5%-a fizetett.
- A tevékenységhez kötődő adók közül az ÁFA és a társasági adó dominálnak, amelyeket a cégek 73- illetve 67%-a fizet. A különadót már csak a cégek kevesebb, mint 30%-a rója le, a többi adót fizető cégek aránya kicsi. Átlagosan a cégek 2,28 fajta tevékenységhez köthető adót fizetnek, a magasabb árbevételű cégek lényegesen több fajta adót kötelesek fizetni, egyes adók nem is vonatkoznak a legkisebb cégekre.
 - A cégek átlagban 2,28 helyi adót fizetnek, és a helyi adók vonatkozásában is az előzőkben már látott összefüggést tapasztalhatjuk: a nagyobb árbevételű és a több alkalmazottal rendelkező cégek több fajta adót fizetnek.
- Az összes céget tekintve a cégek 12,12 fajta adót fizetnek, a magasabb árbevétellel és a több alkalmazottal rendelkező cégek láthatóan több fajta adót is fizetnek. Az árbevétel vonatkozásában kisebbek a különbségek: a 4 millió Ft árbevétel alatti cégek átlagosan 10,38, az 50 M Ft árbevételt meghaladó cégek 17,37 fajta adót fizetnek.
 - A legnagyobb különbséget az alkalmazottak felvétele jelenti: ameddig az alkalmazott nélküli cégek átlagosan mindössze 6,66 fajta adót rónak le, addig az 1-4 főt alkalmazók már 14,71, a kisvállalatok pedig 17,23 fajta adót fizetnek. Az alkalmazáshoz kapcsolódó adófajta drasztikus növekedése valószínűsíthetően az adminisztratív adóterhek nagymértékű növekedéséhez vezet, ami negatívan befolyásolhatja az alkalmazottak további felvételét.
 - Az adózással kapcsolatos adminisztrációs feladatok teljesítéséhez a legtöbb cég (a minta vállalatainak 59%-a) teljes egészében külső könyvelőcég segítségét veszi igénybe. A cégek majd negyede (24%) esetében a könyvelőcég mellett az alkalmazottak is besegítenek, azaz a minta cégeinek 83%-a esetében profi könyvelőcég működik közre az adóbevallásban és befizetésben. Csupán 12 cégvezető nyilatkozott úgy, hogy az adófizetéssel kapcsolatos feladatokat saját maga végzi, 4 cégnél pedig az alkalmazottak csinálnak mindent. Egy cég volt, ahol ismerős végezte ingyenesen az adózási adminisztrációs feladatokat.
 - Leginkább azok választják saját maguk az adófizetéssel és bevallással kapcsolatos feladatokat, akiknek egyszerűbb az adózásuk, és feltehetően értenek is valamit hozzá. Ők átlagosan havi 5,55 órát, tehát nagyjából 2/3 napot töltenek az átlagban 8,64 fajta adózással kapcsolatos feladatok adminisztrációjával.
 - A saját alkalmazottat és könyvelőcéget is igénybe vett cégek 15 fajta adót fizettek átlagosan és az előkészítési időigénye 11,81 óra/hó-ra rúgott. Emellett átlagosan 17,400ft-ot fizettek a könyvelőcégeknek.
 - A csak könyvelőt alkalmazó cég esetében is természetesen kell valamilyen fajta gyűjtő és előkészítő munkát végezni, ezen cégek esetében az előkészítés ideje havi 4,04 óra volt, és a könyvelőcégeknek az átlagosan 11 adózással kapcsolatos feladat ellátásáért 19,000 ft-ot fizettek.
 - A cégek számára nem csupán az okoz nehézséget, hogy az esetlegesen bonyolult szabályokat alkalmazzák, hanem hogy az újabb szabályokról is tudomást szerezzenek és azt alkalmazzák a cégnél. Ennek érdekében a cégek vezetőinek, alkalmazottainak továbbképzéseken, szemináriumokon, konferenciákon, konzultációkon kell részt venniük. Ennek éves átlagos időigénye 190 óra(!) volt, azonban a nagy szórás miatt az átlagos cég esetében helyesebb a 42 órás medián értékkel számolni.

- Az adózással kapcsolatban direkt kiadások, a nyomtatványokra, szoftverekre, banki átutalásokra költött összegek éves átlagban 134,100 Ft-ot tettek ki, a jellemezőbb medián 30,000 Ft volt.
- Az átlagos adózó éves adminisztratív terhelés a következő:
 - Évi 72 óra szükséges az adózással kapcsolatos feladatok teljesítéséhez.
 - Évi 190 óra az adózással kapcsolatos szabályok nyomon követése érdekében.
 - Évi 217,200 Ft közvetlen kiadás, amit a könyvelőcégnek fizet egy vállalat.
 - Évi 134,100 Ft direkt közvetlen adózással kapcsolatos kiadást visel el.
 - Összesen évi 262 óra és 351,300 Ft. Ez a 351,300 Ft az éves árbevétel cc. 1,88%-át teszi ki.
- A medián értékekkel számolva:
 - Évi 72 óra az adózással kapcsolatos feladatok teljesítéséhez.
 - Évi 42 óra az adózással kapcsolatos szabályok nyomon követése érdekében.
 - Évi 217,200 Ft közvetlen kiadás, amit a könyvelőcégnek fizet a vállalat.
 - Évi 30,000 Ft direkt közvetlen adózással kapcsolatos kiadás.
 - Összesen évi 114 óra és 247,300 Ft. Ez a 247,300 Ft az éves árbevétel cc.1,32%-át teszi ki.
- Ezek szerint **az adózással kapcsolatos adminisztratív feladatok leginkább nem a legkisebb cégeket sújtják, hanem az ennél némileg nagyobb mikro- és kisméretű vállalatokat.** Ezen cégek különösen érzékenyek az adózás gyakori változásaira, és vezetői valószínűsíthetően idejük jelentős részét fordítják arra, hogy megfeleljenek az adózással kapcsolatos szabályoknak és azokat folyamatosan nyomon tudják követni.
- A nyílt kérdésre adott válaszok alapján a megkérdezettek alapvetően három tevékenységet tartanak leginkább időrabló jellegűnek: a számlák előkészítését és tárolását, a könyvelőkkel történő egyeztetést, valamint a bevallások elkészítését és azok ellenőrzését. Ehhez képest a többi feladat, mint a pénztárkönyv vezetése, a jogszabálykövetés vagy a bér jellegű járulékok adminisztrációja jóval kisebb probléma.
- A válaszadók által megfogalmazott adóadminisztrációt javító javaslatok közül kiemelkedő fontosságúnak minősíthetjük a vállalkozók és az APEH közti kapcsolat jobbítását célzó javaslatok, amelyek a bevallási rendszer egyszerűsítését tűzik ki célul és az egyszerűsítés elsődleges eszközeként az elektronikus ügyintézés lehetőségének bővítését tartják.
- Végül pedig megfogalmaztuk javaslatainkat az adórendszer adóadminisztrációjának csökkentéséhez:
 - Az adónemek számának csökkentése, összevonása – 3-4 fajta adónem maradjon
 - A kitöltések egyszerűsítése – kivételek drasztikus csökkentése – ehhez már hozzákezdett a PM.
 - A felesleges adminisztráció megszüntetése, nyilvántartási kötelezettség szűkítése – átfedések feltárása, egy adatot egyszer kérdezzünk elv alkalmazása

- Egyszerűsített adózás kiterjesztése – a kirovó vagy önadózó rendszerben az egyszerűsített adózás körének kiszélesítése
- Az adórendszer stabilitásának biztosítása – a gyakori változtatások károsabbak, mint a bonyolult adórendszer!
- A direkt költségek csökkentése – egy APEH számlára utalás és negyedévenkénti bevallás, fizetés

1. A szabályozás és az adminisztrációs kötelezettségek terhei és versenyképességre gyakorolt hatása nemzetközi összehasonlításban

A piacgazdaságokban a vállalatok életképességét, nyereségességét általában a cég saját teljesítménye, stratégiája, a vállalkozó képességei, a menedzsment kvalitásai és az ott dolgozó emberek erőfeszítése határozza meg. Ugyanakkor még a legliberálisabb piacgazdaságban is a vállalatok működését nagymértékben befolyásolja a makrogazdasági helyzet, a gazdaságpolitika, a törvényi háttér, a szabályozási rendszer és a közfeladatok ellátásából fakadó adózás. A gazdasági stabilitás, a szabályozók kiszámíthatósága, az intézmények hatékony működtetése, az alacsony bürokrácia olyan feladatok, amelyek révén növelhető a cégek hazai versenyképessége (Borsi 2005).

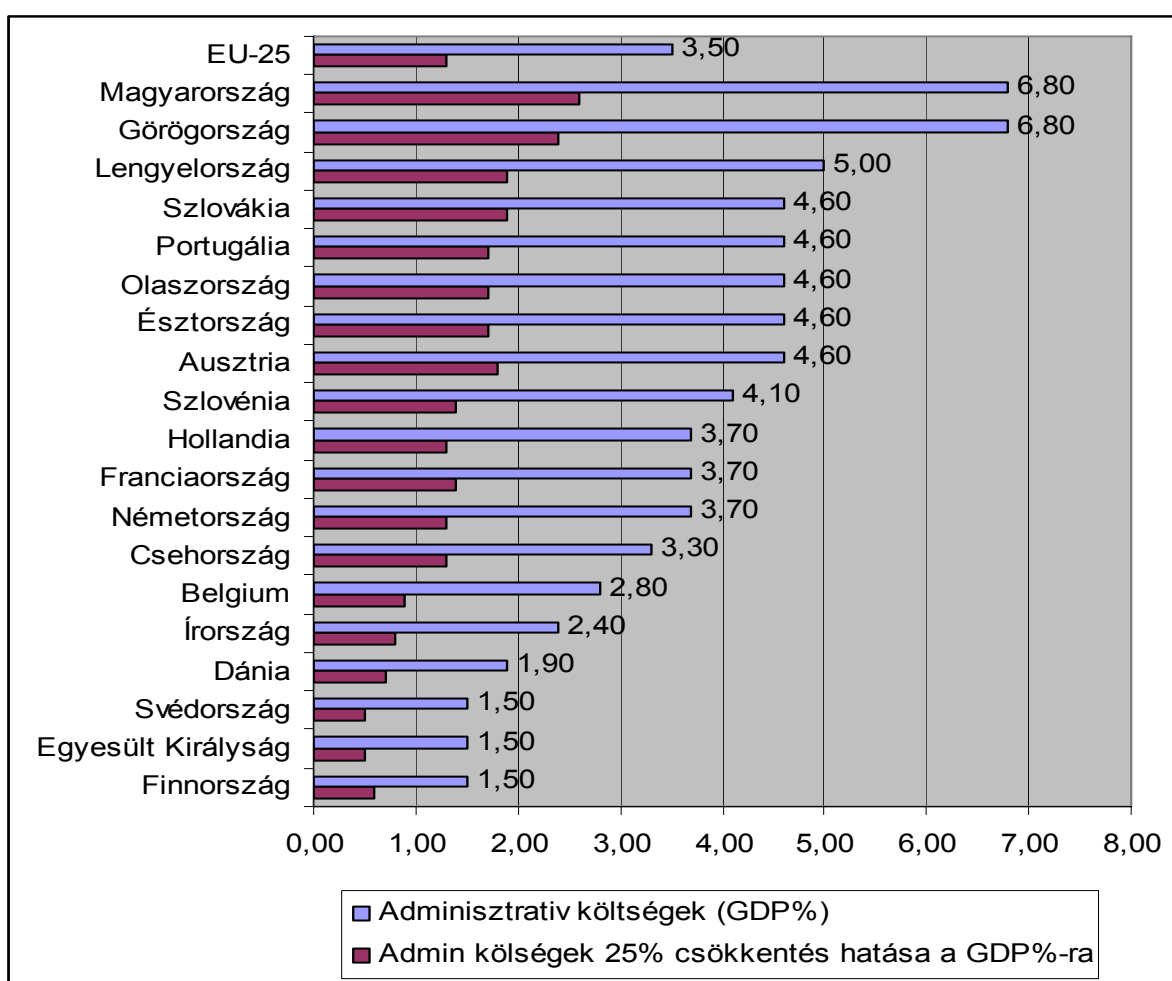
A versenyképességet befolyásoló tényezők közül nemzetközi szinten az 1990-es évek második felétől kerültek a figyelem középpontjába azok a direkt és indirekt jellegű költségek, amelyek a szabályozási rendszer következtében, az előírásoknak történő megfelelések miatt merülnek fel a vállalatoknál. Ezek közül is az adózással kapcsolatos adminisztrációs kötelezettségek a legfontosabbak, hiszen az ezekkel kapcsolatos idő és költségek az összes ilyen jellegű kötelezettség majd 50%-át teszi ki (Businesses' Views on Red Tape 2001). Az összefoglalóan adminisztratív költségeknek nevezett kiadások azokat a költségeket és időt tartalmazzák, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a vállalatok megfeleljenek a különböző szabályozási, adatszolgáltatási és adófizetési kötelezettségeknek (Djankov et al 2002, Businesses' Views on Red Tape 2001).

Az első ilyen témájú, még mindössze 11 országot tartalmazó OECD tanulmány meglehetősen sokkoló jelentést tett, közzé, ami szerint 1998-99-ben a KKV- szektor minden egyes cége átlagosan US\$27 500 költött arra, hogy az adó, a foglalkoztatás és a környezetvédelmi adminisztratív kötelezettségeknek megfeleljen. Ez nagyjából a GDP 4%-ára rúgott a felmért országok szintjén. Az egy alkalmazottra eső adminisztratív költségek az 1-19 fővel rendelkező cégek esetében US\$4 600, a kisvállalatoknál (20-49 alkalmazott) US\$1 500 a középvállalatoknál (50-500) US\$900 tettek ki éves szinten. A költségek közül a legnagyobb mértékűek az adózási előírásokkal kapcsolatos kiadások voltak (46%). Ráadásul a felmérésben résztvevő cégek azt nyilatkozták, hogy az ilyen jellegű terhek folyamatosan növekednek (Businesses' Views on Red Tape 2001).

Az OECD tanulmánnyal nagyjából egy időben készült egy másik felmérés is, amely elsősorban a kezdő vállalkozások belépéssel, vállalatalapítással kapcsolatos adminisztratív költségeit elemezte (Djankov et al 2001). A szerzők azt találták, hogy a cég létrehozásának adminisztratív költségei magasak, egyes esetekben kifejezetten extrémek voltak. Ez volt az első olyan nemzetközi felmérés, ahol az adminisztratív terhelés szempontjából Magyarországot össze tudtuk hasonlítani más nemzetekkel. Nos, a kép nem volt számunkra túl kedvező, a vállalkozásindítás lépéseit (10 lépés) és idejét (53 nap) tekintve ugyan helyezésünk az átlagnak megfelelő volt, a költségek, elsősorban a KFT létrehozásának 3 millió Ft-os kötelező tőkeminimuma miatt, az átlag háromszorosára rúgtak. Bár a Djankov et al (2001) vizsgálat nem foglalkozott a működést sújtó adminisztratív terhelésekkel, azonban ezek a meglévő cégeket érintő adminisztratív terhelések láthatóan jól korreláltak a kezdőket érintő szabályozásból fakadó adminisztrációs terhekkkel. Djankovék megállapították azt is, hogy a magas adminisztrációs terhek és a túlszabályozás elsősorban a bürokrácia és a politikusok érdekeit szolgálja, összhangban az úgynevezett díjkifizetési hely (tollbooth) elmélettel.

Az adminisztratív terhek kérdésköre az utóbbi néhány évben került az Európai Unió érdeklődésének homlokterébe. A **Lisszaboni Stratégia** szempontjából kulcsfontosságú a vállalkozásbarát szabályozási környezet, a felesleges kötelezettségektől mentes, a gazdaságfejlesztési kapacitásokat felszabadító, egyszerű normarendszer. Az adminisztratív terhek csökkentésének gondolata a holland elnökség idején prioritássá válva az Európai Unió szabályozás-fejlesztési tevékenységeinek egyre inkább a tengelyében álló „**Better regulation**” (a szabályozás minőségének fejlesztése) szemlélettel forrt össze. Az adminisztratív kötelezettségek ráadásul jellegüknél fogva kettős terhet jelenthetnek, hiszen ami az egyik oldalon például regisztrációs kötelezettségként jelentkezik, az a másik oldalon feldolgozási feladattal jár, tehát a kapacitáslekötés hátrányai kétszeresen jelentkeznek.

1. számú ábra: A vállalatok adminisztrációs terhelése és 25%-os csökkentésének hatása az EU 19 országában a GDP százalékában 2006-ban

Forrás: Measuring administrative costs and reducing administrative burdens in the European Union, Commission working document COM(2006)691, http://ec.europa.eu/enterprise/admin-burdens-reduction/admin_burdens_en.htm, alapján saját szerkesztés

Az Európai Unió a szabályozási javítási programjának (Better Regulation) részeként 2006-ban végzett el egy olyan kutatást, amely az EU 25 országban vizsgálta a vállalkozások

adminisztratív terhelését és adminisztratív költségeit¹. A program célja, hogy a szükségtelen szabályozást, adminisztratív előírásokat csökkentse elsősorban a kis-és közepes méretű cégek esetében. A 2006-os felmérés összesített eredményei az 1. sz. ábrán láthatók.

Magyarország Görögországgal együtt az első helyen szerepel az adminisztrációs terhelés területén. A legjobban a listán az egyébként magas adóteherrel rendelkező skandináv államok szerepelnek, az Egyesült Királysággal együtt, ahol az adminisztratív terhelés a magyarországi szint negyedénél is kevesebb. Jó hír viszont, hogy a mintegy 25%-os csökkentés az adminisztrációs terhelés esetében 2025-ig önmagában 2,6%-al növelné a hazai GDP-t.

A versenyképességi felmérések között szintén úttörő jellegű a lausanne-i IMD Világ versenyképességi rangsora, amit a későbbiekben a World Economic Forum (WEF) által kiadott, Michael Porter által életre hívott Globális Versenyképességi Index követett. Ugyanakkor az elmúlt két évben a Világbank Doing Business indexe is széles körű ismertségre tett szert. Ameddig az egyes országok, így hazánk összesített rangsora is meglehetősen jól ismert, az kevésbé tudott, hogy az egyes indexek mögött milyen tényezők játszanak fontos szerepet.

Az IMD 2007-es felmérésébe 55 ország került bele. A komplex index kialakításához összesen 323 kritériumot alkalmaztak. A gazdasági teljesítményt 79, a kormányzati teljesítményt 72, a vállalatok hatékonyságát 71, és az infrastruktúrát 101 tényezővel mérik. Az adminisztratív kötelezettségek hatásai a kormányzati teljesítmény kategóriái között találhatóak, amelyek azt vizsgálják, hogy a bürokrácia mennyire akadályozza a gazdasági aktivitást, és hogy a jogi és szabályozási környezet mennyiben bátorítja a vállalatok versenyképességét. 2007-ben Magyarország a 2006-os évhez hasonlóan a 35. helyet foglalja el, az újonnan csatlakozott EU országokhoz képest közepes helyen: Csehország, Litvánia és Szlovákia előttünk, Szlovénia, Románia, Lengyelország mögöttünk szerepel. Sajnos részletes információink nincsenek arról, hogy ezen belül Magyarország relatív pozícióját mely tényezők alakítják akár pozitívan akár negatívan, de ezt pótolni tudjuk a WEF versenyképességi indexével.

A WEF kétféle indexet is közöl, egyrészt a Növekedési Versenyképességi Indexet, másrészt a Globális Versenyképességi Indexet. A felmérésben 2007-ben immár 131 ország szerepelt. A 2007-es felmérés alapján kialakított ország-rangsort az első tíz, és a számunkra fontos országok viszonylatában az 1. tábla szemlélteti. Magyarország helyzete itt kedvezőtlenebb, mint az IMD rangsorában: a 47. helyet foglaljuk el, de az újonnan csatlakozott EU országok és a régiós országok viszonylatában csupán Lengyelországot és Horvátországot előzzük meg. Csehország, Szlovénia, Szlovákia, a balti államok, Észtország, Lettország, és Litvánia is jobb helyezést ért el, mint mi. Ráadásul az előző évvel összehasonlítva három hellyel visszaestünk (ld. 2. tábla).

¹ Nem minden ország szerepelt viszont külön a jelentésben, a balti államok, Ciprus, és Málta adatait csak összesítve adták meg, ezek itt nem szerepelnek.

1. tábla: A Globális Versenyképességi Index néhány választott országban (2007-2008)-ban a WEF jelentése alapján

Ország	Rangsor	Pontszám
USA	1	5,67
Svájc	2	5,62
Dánia	3	5,55
Svédország	4	5,54
Németország	5	5,51
Finnország	6	5,49
Szingapúr	7	5,45
Japán	8	5,43
Egyesült Királyság	9	5,41
Észtország	27	4,74
Csehország	33	4,58
Kína	34	4,57
Litvánia	38	4,49
Szlovénia	39	4,48
Portugália	40	4,48
Szlovákia	41	4,45
Lettország	45	4,41
Olaszország	46	4,36
Magyarország	47	4,35
India	48	4,33
Lengyelország	51	4,28
Horvátország	57	4,20
Oroszország	58	4,19
Ukrajna	73	3,96

Forrás: The Global Competitiveness Report 2007-2008,

<http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Global%20Competitiveness%20Report/index.htm>

2. tábla: A Globális Versenyképességi Index összetétele Magyarország esetében 2007-ben

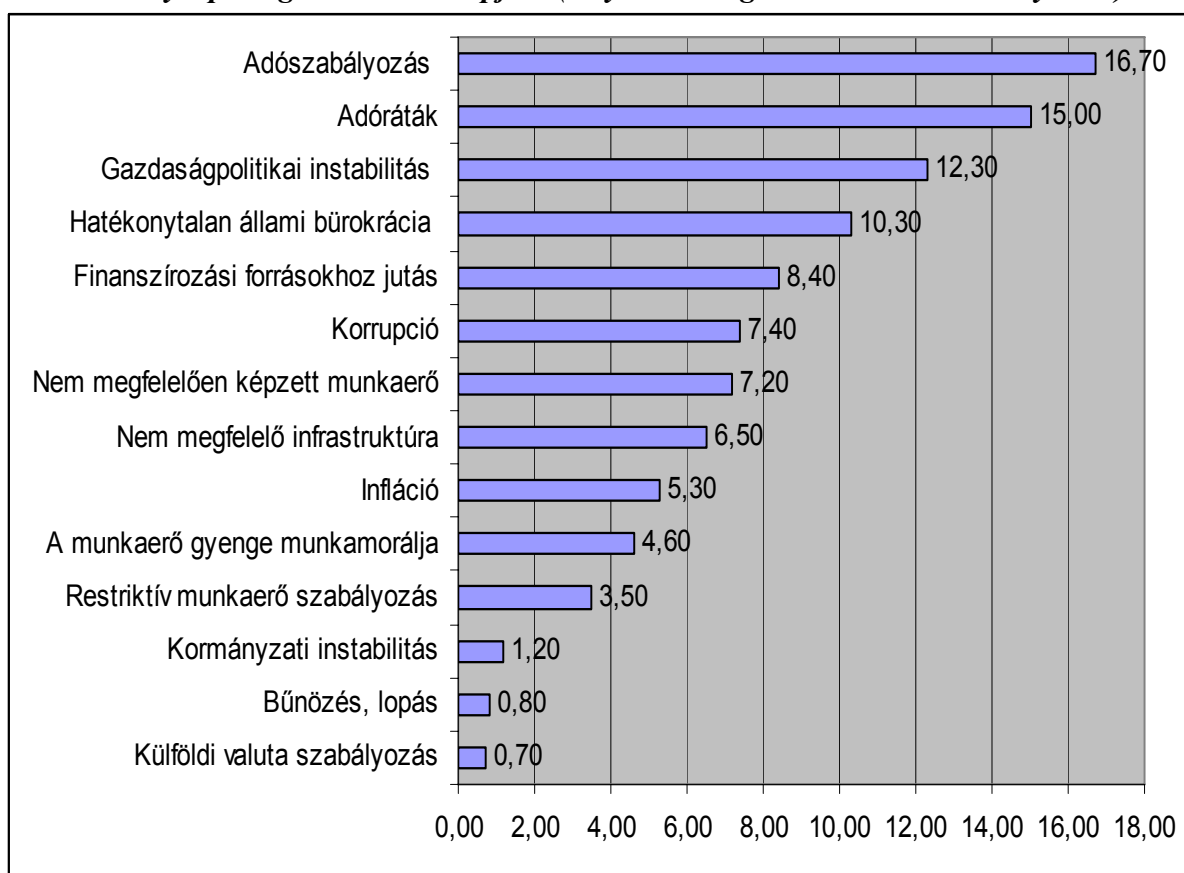
Index	Helyezés (131 ország)	Pontszám
A alindex: Alapvető követelmények	55	4.54
1. Szervezeti hatékonyság	54	4.14
Ezen belül: a kormányzati kiadások hatékonysága	117	Na.
Ezen belül a szabályozás korlátai	110	Na.
2. Infrastruktúra	54	3.93
3. Makrogazdasági stabilitás	107	4.22
4. Egészségügy és alapfokú oktatás	41	5.86
B alindex: Hatékonyságnövelők	40	4.34
5. Felsőfokú oktatás és tréning	33	4.64
6. Fogyasztási javak piaci hatékonysága	59	4.26
7. Munkaerő-piaci hatékonyság	58	4.36
8. Pénzügyi piacok	51	4.64
9. Technológiai készenlét	41	3.91
10. Piaci méret	41	4.26
C alindex Innováció kifinomultság	43	3.98
11. Vállalat kifinomultsága	46	4.35
12. Innováció	37	3.61

Forrás: The Global Competitiveness Report 2007-2008,

<http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Global%20Competitiveness%20Report/index.htm>

A fenti táblázatból jól látható, hogy relatív versenyképességünk még a sokat szidott innováció esetében a legjobb (37), viszont leginkább a makrogazdasági instabilitás (107) az, amiben javítani kellene. Bár a szervezeti hatékonyság esetében az 54. helyen szerepelünk, ezen belül is kiemelkedően rosszul teljesítettünk két területen: a kormányzati kiadások nem kellő hatékonysága (117. hely), és a szabályozás által állított korlátok (110. hely) szempontjából. Témánk, a vállalatok adózással kapcsolatos adóterheléséről is ad információt a WEF felmérése a vállalatok működtetésének legfontosabb akadályait taglaló fejezetekben. Ez látható az 2. számú ábrán.

2. sz. ábra: A vállalatok működtetésének legfontosabb akadályozó tényezői a WEF versenyképességi kutatásai alapján (súlyozott átlagok a válaszadók arányában)

Forrás: Forrás: The Global Competitiveness Report 2007-2008,
<http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Global%20Competitiveness%20Report/index.htm>

Mint az látható, a legsúlyosabb problémának a hazai vállalkozók, menedzserek nem is az adó nagyságát, hanem az adózás szabályozását tartják. Magas pontokat kapott a gazdaságpolitikai instabilitás és a bürokrácia nem kellő hatékonysága is. Ehhez képest például a finanszírozási forrásokhoz jutás, amely az elmúlt években a gazdaságpolitika súlyponti elemeként jelentkezett, nem igazán tűnik komoly akadályozó tényezőnek.

Az eddigieknél is részletesebb adatokhoz juthatunk a Világbanknak „Doing business” felmérése alapján, amely a vállalatok működtetése szempontjából rangsorolja az országokat és ad részletes információt a globális rangsor képzésének szempontjairól 175 ország esetében. Az alábbiakban a 3. számú táblán az első tíz, és Magyarország számára fontos országok adatait jelenítjük meg.

3. tábla: Egyes országok sorrendje a Világbank „Vállalatok működtetése” című adatbázisa alapján 2007-ben

Ország	Rangsor	Vállalkozás indítása	Engedélyek beszerzése	Munkások alkalmazása	Tulajdoni regisztráció	Hitelhez jutni	Befektetőket védeni	Adókat fizetni
Szingapúr	1	9	5	1	13	7	2	2
Új-Zéland	2	3	2	13	1	3	1	9
USA	3	4	24	1	10	7	5	76
Hong Kong	4	13	60	23	58	2	3	3
Dánia	5	18	6	10	39	13	19	13
Egyesült Királyság	6	6	54	21	19	1	9	12
Kanada	7	2	26	19	28	7	5	25
Írország	8	5	20	37	79	7	5	6
Ausztrália	9	1	52	8	27	3	51	41
Észtország	17	20	14	156	21	48	33	31
Lettország	22	30	82	96	85	13	51	20
Litvánia	26	57	57	124	4	36	83	71
Szlovákia	32	72	50	75	5	7	98	122
Magyarország	45	67	87	81	96	26	107	127
Bulgária	46	100	103	57	62	13	33	88
Románia	48	26	90	145	123	13	33	134
Szlovénia	55	120	62	166	99	68	19	63
Csehország	56	91	83	55	54	26	83	113
Lengyelország	74	129	156	78	81	68	33	125
Horvátország	97	93	162	139	99	48	122	43
Oroszország	106	50	177	101	45	84	83	130

Forrás: Doing business, World Bank, <http://www.doingbusiness.org/economyrankings/>

Mint látható, Magyarország relatív helyzete jobb, mint a Globális Versenyképességi Mutató esetében, nagyjából a többi újonnan csatlakozott és regionális szempontból fontos országgal összehasonlítva a középmezőnyben szerepelünk. A balti országok és Szlovákia előttünk, a többiek, beleértve Szlovéniát is, mögöttünk szerepelnek. Ráadásul az előző évhez képest előreléptünk, 2006-ban az 51. helyet foglaltuk el², 2007-ben pedig a 45. helyen szerepelünk. Előrelépés leginkább a vállalkozások indítása és az engedélyek beszerzése területén történt. Itt is érdemes azonban megvizsgálni a helyzetünket negatívan befolyásoló tényezőket. A befektetők védelme tekintetében a 107. helyet foglaljuk el, és az adófizetés kategóriájában található a legrosszabb pozíciónk, ami a 127. helyezési szám. Ráadásul az adófizetés szempontjából még rontottunk is, 2005-ben a 115., 2006-ban pedig a 118. voltunk.

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy ebben az esetben részletes információval rendelkezünk az adófizetés kategória belső összetételéről is. Az alábbi, 4. tábla egy közepes méretű cég esetében mutatja az adófizetések számát, az ezzel kapcsolatos időigényt és a különböző adórátákat.

² Az eredeti jelentésben 2006-ban a 66. helyen szerepeltünk, a felülvizsgálatok nyomán viszont korrigálták a helyezést, ami szerint helyezésünk 51. volt

4. tábla: Magyarország relatív helyzete a Világbank Vállalatok működtetése című adatbázisa alapján az adófizetések kategóriában 2007-ben

Indikátor	Magyarország	Régiós átlag	OECD átlag
Adófizetések száma (db)	24	46.3	15.1
Az adófizetéssel kapcsolatos adminisztráció időigény (óra)	340	451.5	183.3
Nyereségadó (%)	7.9	11.2	20.0
Munkaviszonnyal kapcsolatos adók (%)	39.4	28.7	22.8
Más adók (%)	7.9	10.8	3.4
Teljes adórátá (a nyereség %)	55.1	50.8	46.2

Forrás: Doing business, World Bank, <http://www.doingbusiness.org/economyrankings/>

Mint az a 4. táblából látható, Magyarország helyzete az OECD országok viszonylatában minden esetben rosszabb, mint az átlag, régiós összehasonlításban viszont csupán a fizetendő adó nagyságában vagyunk lemaradva. Egyáltalán nem biztos azonban, hogy az adókifizetések száma vagy az adminisztráció időigénye szempontjából a régiós versenytársak ebben az esetben nem igazán jó példáját kellene követnünk. Témánk, az adófizetéssel kapcsolatos adminisztráció időigénye szempontjából végre rendelkezünk egy nagyságrendileg mindenképpen megbízhatónak tűnő, ráadásul nemzetközileg összehasonlítható adattal. Az éves 340 óra azt jelenti, hogy egy közepes méretű cég esetében csupán az adófizetések adminisztrációs időigénye 8 órás munkanapot feltételezve 42,5 nap. Az OECD országok átlaga ennek nagyjából a fele!

A következő, 5. számú tábla az IMF adatai alapján két indikátort alkalmazva szemlélteti az adózás adminisztrációs költségeit nem a vállalatok, hanem az adóhatósági költség és az adóhatósági alkalmazottak száma alapján. Magyarország helyzete teljesen átlagosnak mondható, azaz az adóadminisztrációs költségek szempontjából pontosan a középben helyezkedünk el, megelőzve Lengyelországot, Csehországot és Szlovákiát is. Helyzetünk hasonló az adóhatósági alkalmazottak szempontjából is.

5. tábla: Adóadminisztrációs indikátorok az európai OECD országokban (2004)

Ország	Adóadminisztrációs költség/nettó bevétel (%)	Lakosság/teljes munkaidős adóhatósági alkalmazottak
Svédország	0,42	985
Norvégia	0,59	716
Finnország	0,67	820
Ausztria	0,72	929
Dánia	0,73	651
Spanyolország	0,78	1680
Írország	0,95	625
Belgium	1,00	476
Magyarország	1,14	837
Egyesült Királyság	1,15	730
Lengyelország	1,32	751
Franciaország	1,44	788
Szlovákia	1,46	929
Portugália	1,68	778
Hollandia	1,76	629
Csehország	2,08	700
Átlag	1,12	814

Forrás: IMF (2006)

Ha egy összképet szeretnénk kialakítani a magyarországi adminisztratív terhelések relatív fontosságáról, akkor azt emelhetjük ki, hogy a vállalatok adminisztratív terhelése nemzetközi összehasonlításban Magyarországon magas. Az összes, ilyen jellegű felmérésben Magyarország helyzete jelentősen átlag alatti volt, az országok között az utolsó harmadban helyezkedett el. Ezt alátámasztják a versenyképességi felmérések is, ahol a szabályozás bonyolultsága, a bürokrácia hatékonysága, a vállalat menedzselése szempontjából Magyarország rendre a versenyképességi helyezése alatt található. A hazai vállalatok versenyképességét és versenyképességi rangsorát így rendre rontják a túlszabályozásból származó anomáliák. Ugyanakkor az adóbeszedés költségeit tekintve Magyarország helyzete átlagosnak mondható.

2. A vállalkozások adminisztratív terhelésének hazai vizsgálatai

A nemzetközi felmérések témánk szempontjából legfontosabb eredményei természetesen megjelennek a hazai szakértők írásaiban és elemzéseiben is. Szakmai konszenzus látszik kialakulni az alábbi kérdésekben:

1. Elsődlegesen nem az adó mértékek túlzottak, hanem az adórendszer áttekinthetatlensége, bonyolultsága és az ebből fakadó jogbizonytalanság és gazdaságpolitikai instabilitás nehezíti meg a vállalkozások életét

E tanulmány nem tekinti céljának az adómértékek nemzetközi összehasonlítását, ezért e kérdéskört csak annyiban érintjük, amennyiben az az adónemek számának esetleges drasztikus csökkentésén keresztül az adózással kapcsolatos adminisztrációs terhek csökkentéséhez vezethet, illetve hozzájárulhat az adózási rendszer strukturális megújítására vonatkozó elképzelések megvalósításához és ezzel közvetve az adminisztrációs költségek csökkentéséhez.

E tekintetben mérvadó forrásnak tekintettük a GKM Éves jelentését (2007), amely „A kis- és középvállalkozások helyzete 2005-2006” címet viseli. A jelentés témánk szempontjából legfontosabb megállapításai a következők voltak:

- „A vállalkozások társasági adóterhelése azok méretével fordítottan arányos (25.o.)”
- „Az élők munkáinak terheinek csökkentése iránti igény mellett a vállalkozók ... átlátható .. adó- és járulékszert... várnak el.” (25-26.o.)

Ezen kijelentések tökéletesen alátámasztják a szakértők konszenzusos véleményét (ld. Vértés: Adórendszer és versenyképesség című írása), azaz nem a társasági adózás mértékét kifogásolják, hanem az adórendszer átláthatóságával és igazságosságával van baj. Ugyanakkor minden szakértői vélekedés szerint az élők munkáinak terhe túlzsúroltak.

Az egyszerűsítés, átláthatóság és az arányos teherviselés iránti igény természetesen nem csak a vállalkozások oldaláról fogalmazódik meg kritikaként. Az Európa Tanács 2006 tavaszán előírta a KKV szektor adminisztratív terheinek felülvizsgálatát (Elnökségi Következtetések 7775/1/06, Brüsszel 2006 március):

„Sürgős intézkedésre van szükség az üzleti környezet javítása céljából, ami különösen a teljes adminisztrációs teher csökkentésén, a jogszabályok egyszerűsítésén és minőségük javításán, az új vállalkozások gyors elindításának elősegítésén, illetve az üzleti tevékenységet jobban támogató környezet megteremtésén keresztül valósítható meg.” (COM 2005/107)

A célkitűzés alapján az EU Bizottsága által elfogadott Cselekvési Program az aránytalan terhek megszüntetését akarja elérni. A Cselekvési Program ennek megfelelően 2007 tavaszán megfogalmazza a célkitűzést, miszerint az ilyen jellegű terhek 25%-át le kell építeni 2012-ig, valamint hogy a tagországok 2008-ig saját határcsíkban határozzák meg saját célkitűzéseiket. (COM 2007/23)

Az Európai Bizottság közé tett néhány olyan helyzetet, amelyek esetében indokolatlan adminisztratív terhekről beszélhetünk:

- ha az adatszolgáltatási kötelezettség korábbi, már megszűnt vagy módosított követelményekkel függ össze (pl. a közúti szállítás területén abban az időben bevezetett adatszolgáltatási kötelezettség, amikor a nemzetközi szállításához külön engedélyre volt szükség),
- ha az adatszolgáltatási kötelezettség gyakoriságát nem indokolja az események menete,
- ha a különböző kötelezettségekből eredő adatszolgáltatások gyakorisága és időpontja nincs összehangolva,
- ha azonos információt több szervhez is el kell juttatni,
- ha azonos információt több formátumban is be kell nyújtani (pl. elektronikus úton és papíron),
- ha az adatszolgáltatási kötelezettség megkülönböztetés nélkül hatályos (pl. azokra is vonatkozik, akik az adott területen elhanyagolható szerepet játszanak),
- ha az előírások olyannyira bonyolultak, hogy nem világos, milyen adatokat kell gyűjteni és/vagy hogyan kell az adatokat továbbítani.

A felsorolás előre vetíti, hogy a nemzeti adórendszerek egyszerűsítésének és egységesítésének igénye számos adóelméleti és empirikus problémát fog felszínre hozni.

Koncentrálva a hazai viszonyokra meglátásunk szerint leginkább a célrendszer elképesztő heterogenitása és súlyozatlansága okoz gondot. Egyszerre túl sok célkitűzést kívánunk megvalósítani az adórendszer átalakításán keresztül:

- a vállalkozások versenyképességének fokozása, a gazdaság élénkítése,
- átláthatóság, transzparencia, tervezhetőség, stabilitás,
- igazságosság, teherviselő képesség, méltányosság, szolidaritás,
- a gazdaság fehéritése, adóterhek szétterítése, adómorál javítása.

E célrendszer hierarchiájának kialakításához kívánunk hozzájárulni jelen tanulmányunkkal is. Empirikus kutatásunk kérdései éppen azt próbálják felderíteni, hogy mely ismérveket tartják legfontosabbnak a megadott vállalati körben.

2. A versenyképesség növelésének talán legfontosabb gátja az állam túlzottan bürokratikus működése, az állami bürokrácia nem kellő hatékonysága

A nemzetközi kutatások egyértelműen megállapítják, hogy a túlzott bürokrácia gátolja a vállalkozások versenyképességét. Saját korábbi kutatásaink (Global Entrepreneurship Monitor, GEM Éves jelentések, 2002-2006) az induló vállalkozások vonatkozásában hasonló eredményre jutottak.

A vállalkozásokat metamorfózisuk minden szakaszában nem kívánatos és túlzott bürokratikus előírások terhelik. Az alapítás és megszüntetés időszükséglete és költségei indokolatlanul magasak, a működést pedig sok ponton nehezítik olyan előírások, az üzleti élet minden területére egyaránt kiterjedő szabályozási kényszerek (engedélyeztetés, gyakran teljesíthetetlen munkaügyi, foglalkoztatási, műszaki, biztonsági és környezetvédelmi követelmények, az élet minden területére jellemző túlszabályozás, ahol pl. közszolgáltató, magántulajdonú vállalatok hatósági funkciókkal rendelkeznek), amelyek sok esetben indokolatlan mértékű erőforrásokat vonnak el a valós termelési és szolgáltatási tevékenységektől.

E közel sem teljes körű felsorolásból világosan kitűnik, hogy nem csak az adózással kapcsolatos állami bürokratikus előírások okoznak többletköltségeket a vállalkozók számára, hanem a teljes működési közeg elbürokratizálódása. Ennek áttekintése szintén nem feladatunk, csak annyiban kívánjuk érinteni, amennyiben a kérdőívek visszajelzéseiben szerepelnek erre utaló megjegyzések.

A bürokrácia működési mechanizmusainak ismeretében azt kívánjuk megjegyezni csupán, hogy annak költségei természetesen nem csak a vállalkozókat sújtják (felmérésünk elsősorban erre koncentrált), hanem az állami költségvetést is terhelik.

Az APEH 2005. évi kiadásai elérték a 68,2 Mrd Ft-t. Ez az összeg kicsivel nagyobb a beszedett adók 1%-ánál (6631,9 Mrd Ft). A 11605 fős átlagos állományi létszám minden egyes tagjára 650 darab adóbevallás (egy munkanapon átlagosan 3 adóbevallás/fő!) jutott. Nem ismertek olyan adatok, amelyek az APEH által lekötött szakértői és bírósági kapacitások bekerülési költségeit becsülnék, ezért a fenti számok az APEH bürokrácia közvetlen költségeinek tekintendők.

Az APEH adminisztrációs költségeinek csökkentése érdekében az IMF (2006) tanulmányában az alábbi ajánlásokat teszi:

- az APEH feladatkörét szűkíteni kell, az csak az adózás adminisztrációjára korlátozódjon,
- a kisebb adók beszedésének feladatát ki kell küszöbölni,
- centralizáltabb szervezettel hatékonyságjavulás érhető el,
- az alkalmazottak motiváltságát nem csak az adóbehajtásra kellene koncentrálni.

Jól láthatóan az ajánlások egy része azóta már beépült a gyakorlatba, nincsen viszont adatunk arra nézve, milyen hatást gyakorolt mindez az adózással kapcsolatos adminisztrációs költségekre.

3. Az adómorál rendkívül rossz, a jogalkotók és végrehajtók nem tudnak egyértelmű különbséget tenni az illegálitásra és a legalitásra törekvő adózók között

Ez a kérdéskör megint csak annyiban sorolható e tanulmány témakörei közé, amennyiben vannak az adóadminisztrációs költségeket érintő vetületei. Úgy véljük hogy vannak ilyenek, hiszen óriási különbséget látunk a fekete gazdaság illegális – kábítószer kereskedelem, üzérkedés, lopás, csalás, csempészés, prostitúció, tiltott szerencsejáték, stb.- és legális szereplői között (Sebestyén, 2007). Ez utóbbiak azon vállalkozások, amelyek éppen a jogi útvesztők között lavírozva igyekeznek a legalitás talaján állva adót optimalizálni, kikerülni, kijátszani. A törvénytelenéget elkövetőkkel szemben elsősorban nem adózási eszközökkel célszerű küzdeni, a másik csoport viszont nem reménytelen.

Az adómorál problematikáját persze nem lehet a társadalom általános erkölcsi állapotából kiszakítva értékelni. A jogalkotók (politika), végrehajtók (APEH) és jogalkalmazók (vállalkozók) együttesen tehetnek az adómorál javításáért, elsősorban a legális, vagy legalitásra törekvő, alapvetően kényszerhelyzetben lévő érintett vállalkozások körében.

A legális, féllegális, vitatott, vagy éppen bírósági szakaszban lévő, precedens értékű adóelkerülési technikák éppen úgy az adózással kapcsolatos adminisztrációs költségek közé sorolhatók, mint a jogszabálykövetés, vagy a jogszabály-alkotással kapcsolatos lobbiszerű, esetenként korrupciós tevékenység. Ezek mértékét nagyon nehéz megbecsülni, jelen tanulmány keretében nem is vállalkozunk erre.

A társadalom általános erkölcsi állapota, az általános jogbizonytalanság és különösen az adózással kapcsolatos jogszabályi anyag kuszasága, permanens változásai, áttekinthetlensége állandó bizonytalanságot és bizalmatlanságot gerjeszt az érintettek körében, rányomja a bélyegét minden fél gondolkodásmódjára. A jogalkotó érzi, hogy különbséget kellene tenni az egyértelműen illegális és a legalitásra törekvő, kényszeroptimalizáló vállalkozások között, ezért kodifikációs törekvéseiben is igyekszik a kettősséget érvényre juttatni. Ennek az a következménye, hogy a törvények nem egyértelműek, állandóan változnak és az ezzel foglalkozó szakemberek számára is lassan követhetetlen dzsungellé válnak.

Az APEH, mint végrehajtó hatóság kevésbé érzékeny ezekre a különbségekre, nem érzékeli azt a gyakran vékony mezsgyét, amely a legalitásra törekvő vállalkozó és a törvénytelen szándékosan elkövető bűnöző között húzódik. A vélelmezés lehetősége, valamint a bizonyítási kényszer megfordítása olyan eszközök egy jogi procedúrában, amelyek elkényelmesítik az adóhivatalt, ugyanakkor irritálják a vállalkozókat. A vállalkozók oldaláról pedig éppen az imént említett hozzáállás vált ki ellenséges indulatokat.

E szakmai konszenzusok mentén alakítottuk ki saját empirikus kutatásunkat is. Tisztában voltunk vele, hogy kutatásunk nem előzmények nélküli. A magyarországi adminisztratív költségek nagyságát illetően már az 1990-es évek végén végzett felmérést a Gazdaságkutató Intézet (GKI, Némethné és társai 2001). Témakörünk szempontjából az akkori kutatás legfontosabb megállapításait a következő két táblázatban közöljük:

6a. tábla: Adminisztratív feladatok megoszlása a főbb kategóriák között

Adminisztratív feladatok	%
Statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségek elvégzésére	3
Számvitelekre	50
Ezen belül: bérszámfejtésre	8
TB elszámolásra	6
Megrendelések nyilvántartására	14
Anyag- és raktárgazdálkodásra	21
Személyzeti munkaügyekre	5
Ezen belül: nyugdíj ügyintézésre	3
Pénzügyeikre	26
Ezen belül: banki ügyintézésre	15
adóbevallásra	10
Vámügyekkel kapcsolatos feladatokra	4
Közbeszerzési és egyéb pályázatokkal kapcsolatos feladatok ügyintézése	5
Hatósági előírások betartásának ellenőrzésére (egészségügyi előírások, tűz- és balesetvédelem stb.)	5
Egyéb	2

6b. tábla: Adminisztratív feladatok megoszlása az egyes hivatalok között

APEH	46
TB	22
VPOP	5
KSH	9
Önkormányzat	6
Kamara	4
Egyéb	8

A számok önmagukért beszélnek: az adminisztrációra fordított feladatok nagy része (több, mint két harmada) az adóval, illetve az adó módjára behajtható követelésekkel kapcsolatos. Ezen számok és arányok érdemben nem módosultak az évezred forduló óta.

E kijelentésünket igazolni látszik a Figyelő, az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet (GVI) és a Volksbank Rt. 2005. januárjában indított és azóta évente megismételt közös kutatása, melynek legfrissebb adatai (KKV Körkép, 2007) szerint:

„Tavalyhoz (2006) képest alapvetően nem változtak a vállalkozások adminisztratív terhei, bár a különböző kötelezettségek adminisztrációs ideje kissé megnőtt. A cégvezetők továbbra is a kötelező adatszolgáltatás időigényét tartják a leginkább eltúlzottnak, ami után az adó-és járulékbevalláshoz kapcsolódó munkák következnek. Néhány konkrét feladat elvégzése a vállalkozások számára nagyobb terhet jelent, mint tavaly; ezek a feladatok az adóbevalláshoz és a mérlegkészítéshez kapcsolódnak.” A sommás megállapítás igazolásául álljon itt néhány táblázat a felmérés adataiból:

7. tábla: Egyes adminisztratív feladatok időigényének megítélése

Adminisztratív feladat	Adat-felvétel	Időigénye egyáltalán nem túlzott	Időigénye			Időigénye nagyon túlzott	Átlag-pontok
			2	3	4		
A cég tevékenységével kapcsolatos engedélyek beszerzése	2006_APR	6,6	12,3	30,9	22,6	27,6	3,52
	2007_APR	7,1	8,5	28,8	31,0	24,6	3,57
A foglalkoztatással kapcsolatos előírások, szabályok teljesítése	2006_APR	2,6	7,2	22,0	26,6	41,4	3,97
	2007_APR	2,0	4,7	22,7	36,9	33,6	3,95
Statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség	2006_APR	2,3	5,2	17,3	29,3	45,9	4,11
	2007_APR	1,7	5,8	20,2	27,1	45,2	4,08
Adó- és járulékb-bevallási, -fizetési kötelezettség, nyilvántartások vezetése	2006_APR	1,3	4,6	24,4	27,4	42,2	4,05
	2007_APR	1,7	8,9	19,2	29,6	40,5	3,98

Forrás: GVI

A feladat fontosságához képest a megkérdezettek leginkább túlzott időigényűnek mindkét évben a statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségeket érzik. Ezt nem sokkal követik az adózással kapcsolatos adminisztratív terhek és a munkaügyi nyilvántartásokkal kapcsolatos adminisztráció.

Az adminisztrációs terheket részletesebb bontásban közölve a 8. számú táblában látható eredményeket kapták.

8. tábla: Az adminisztrációs terhek összetétele

Adminisztratív feladat	Adat-felvétel	Nem teher	2	3	4	Jelentős teher	Átlag-pontok
Áfa bevallása és fizetése	2006_APR	10,2	17,7	34,1	19,7	18,4	3,18
	2007_APR	9,6	15,4	29,0	23,9	22,2	3,34
Társasági adó bevallása és fizetése	2006_APR	9,9	25,5	36,1	17,5	10,9	2,94
	2007_APR	9,6	16,4	29,1	30,8	14,0	3,23
Helyi adó bevallása és fizetése	2006_APR	6,2	26,9	37,4	17,0	12,5	3,03
	2007_APR	10,6	17,1	33,2	26,0	13,0	3,14
Mérleg készítése	2006_APR	5,3	18,2	31,5	25,2	19,9	3,36
	2007_APR	6,2	13,7	20,2	22,9	37,0	3,71
Munkaügyi nyilvántartás	2006_APR	2,7	11,5	25,1	28,8	31,9	3,76
	2007_APR	5,9	9,1	27,9	34,8	22,3	3,59
Egészségügyi engedélyek beszerzése	2006_APR	19,4	27,1	33,7	10,1	9,7	2,64
	2007_APR	14,2	20,2	39,7	20,2	5,6	2,83
Tűzvédelmi előírások betartása	2006_APR	10,9	35,5	34,1	13,0	6,5	2,69
	2007_APR	13,4	31,5	36,2	14,9	4,0	2,64
Munkaügyi előírások betartása	2006_APR	6,6	24,8	26,1	24,8	17,8	3,22
	2007_APR	9,5	25,4	36,3	15,8	13,0	2,98
Balesetvédelmi előírások betartása	2006_APR	7,8	31,6	33,3	15,3	11,9	2,92
	2007_APR	13,2	30,4	34,6	13,9	7,9	2,73
Kötelező statisztikai adatszolgáltatási (OSAP) kötelezettségek	2006_APR	3,3	6,2	18,4	24,6	47,5	4,07
	2007_APR	4,8	6,8	22,9	25,7	39,7	3,89
Munkabérekhez kapcsolódó járulékok fizetése és a fizetés dokumentálása	2006_APR	2,7	9,0	27,3	22,7	38,3	3,85
	2007_APR	7,2	7,2	25,3	28,1	32,2	3,71
Munkavállalók szja-jának fizetése és dokumentálása	2006_APR	4,0	9,6	25,2	25,2	35,9	3,79
	2007_APR	6,8	9,6	30,0	21,8	31,7	3,62

Forrás: GVI

„A megkérdezett cégvezetők csak néhány esetben jelezték az adminisztratív terhek növekedését. Ezek a feladatok az adóbevalláshoz és a mérlegkészítéshez kapcsolódnak. A vállalkozások az áfa, a társasági, és a helyi adók bevallását és fizetését érzik leginkább tehernek, csakúgy, mint tavaly. Ugyanakkor 2006-ban a munkaügyi nyilvántartás és az előírások betartása komolyabb terhet rótt a cégekre, mint idén.”

Ezek a kutatások már közel egy évtizedes múltra tekintenek vissza, igazából a politikai érdeklődés homlokterébe azonban csak néhány esztendeje kerültek. A kormányzatra kettős nyomás nehezedik:

- egyrészt az EU elvárások teljesen egyértelműen megfogalmazzák az igényt az adminisztrációs költségek csökkentésére,
- másrészt az ebben rejlő növekedési potenciált rejtő lehetőségek - nem kizrészt talán éppen a korábbi kutatások eredményeképpen – olyan mértékűek, amelyek nem maradhatnak kiaknázatlanok.

Ez utóbbi vonatkozásában, ismerve saját empirikus kutatásunk eredményeit is, reálisnak tűnnek a bürokrácia leépítésének következményeképpen több fórumon is említett várható megtakarítások:

„A vállalkozók számára komoly könnyebbséget jelentene, ha szerény mértékű adócentralizáció mellett az évente 1.200 milliárd forintot is kitevő adminisztrációs

terhek évi 100-150 milliárd forinttal csökkennének az elkövetkező időszakban. Egyebek mellett ezt célozza a tárca Üzletre hangolva programja.” (Kóka János)

„A miniszter a jelenlegi 1200-1400 milliárd forintos vállalkozói adminisztrációs terhek 20 százalékos csökkentését ígérte 2008 végéig.” (Kóka János)

Ezen felmérések és politikai felismerések sorába illeszkedik saját empirikus kutatásunk is, melynek kereteit, fogalmait és módszerét a következő fejezetekben ismertetjük.

3. Az adminisztrációs költségek fajtái és mérések

3.1 Adminisztrációs költségek

Kutatási megbízásunk a vállalkozóknál jelentkező adminisztrációs költségek feltérképezésére vonatkozott, így nem foglalkoztunk azzal, hogy milyen költségek merülnek fel az adóalanyok nyilvántartásával kapcsolatban.

A kutatás céljainak eléréséhez definiálni kell a vállalkozóknál jelentkező adminisztrációs költségek fogalmát. Adminisztrációs költségek alatt a szabályok betartásával kapcsolatosan felmerült erőforrásfelhasználást értjük. Fontos megjegyezni, hogy az adminisztrációs teher élesen elkülönül a fizetendő adók és egyéb közterhek fogalmától. A fizetendő Áfa összege adóteher, míg az adóbevallás kitöltésével, a bizonylatok beszerzésével, nyilvántartásával, őrzésével, a levonási és visszaigénylési joggal kapcsolatos nyilvántartásával, az adó befizetésével kapcsolatos banki költségek stb. adminisztrációs költség. Ezen költségek (erőforrásfelhasználások) alapvetően két nagy csoportra oszthatók: a pénzbeli és a nem-pénzbeli felhasználásokra. Ezt mutatja az alábbi táblázat.

9. tábla: Az adminisztrációs költségek csoportosítása

A szabályok betartásával kapcsolatosan felmerült	
pénzbeli erőforrásfelhasználások:	nem-pénzbeli erőforrásfelhasználások:
<ul style="list-style-type: none"> • megfelelő szintű adózásismeretek megszerzése • szakértőnek (könyvelő, adótanácsadó) adótanácsadásért fizetett díj • szakértővel és a hatósággal való kapcsolattartáskor felmerülő posta-, telefon- és utazási költség • fizetési teljesítések tranzakciós költsége • nyomtatványok megvásárlása • adminisztrációhoz szükséges nyersanyagok (áram, papír, nyomtató festék stb.) • szabályváltozások követése • adómentes természetbeni juttatások megvásárlása • megfelelő szoftverek beszerzése • szoftverfrissítések megvásárlása 	<ul style="list-style-type: none"> • az adminisztráció ellátásához szükséges gyakorlati ismeretek megszerzése • szükséges bizonylatok összeállítása, rendszerezése • bizonylatok tárolása, őrzése elévülési időn belül • bevallások kitöltése • elektronikus adóbevalláshoz szükséges okmányirodai és adóhatósági regisztráció • ellenőrzések során kieső munkaidő • dolgozók munkaügyi nyilvántartásainak vezetése • adómentes természetbeni juttatások felhasználásának, kiosztásának adminisztrációja

Forrás: saját szerkesztés

A vállalkozás a felsorolt költségek egy részét ki tudja szervezni azáltal, hogy könyvelőt bíz meg az adminisztráció végzésével – melyért azonban piaci árat kell fizetnie – azonban a nem-pénzbeli költségek és a pénzbeli költségek egy része – különösen a tranzakciós és nyersanyag költségek, illetve a szoftverekkel kapcsolatos költségek egy része – a vállalkozásnál merül fel. A költségek azonban nem csak a vállalkozás jövedelmezőségét csökkentik, hanem áttételesen a működéstől, a potenciális beruházásoktól is forrásokat vonnak el.

3.2. Az adminisztratív terhek mérése

A fellelhető irodalomban két egymástól eltérő vizsgálati módszer létezik. Az első vizsgálati módszer az esettanulmányok elemzése. A módszer előnye, hogy az interjúk során részletes információk szerezhetők a megkérdezett vállalkozóról, illetve vállalkozásáról. Hátránya viszont, hogy nincsen kidolgozott módszertana, illetve a nagy mennyiségű információt, nem szabványosított formában, részben minőségi ismérvekbe foglalva tartalmaz.

A második módszer a standard költség modell (Standard Cost Model – SMC). A módszert a nemzetközi irodalomban széles körben használják, többek között Hollandiában, az Egyesült Államokban és Ausztráliában készültek segítségével felmérések, illetve az OECD 2001-ben és 2007-ben is publikálta e módszertannal alátámasztott kutatását. A módszer előnye, hogy jól kidolgozott, standardizált mennyiségi ismérvek segítségével méri fel a vállalkozások adminisztratív terheit. Tudomásunk szerint Magyarországon ezzel a módszerrel készült vizsgálatot még nem publikáltak, bár a Pénzügyminisztérium honlapján például egy 2005 februári cikk hivatkozik rá, mint lehetséges módszerre.

A standard költség modell a mindenkori kormányzatok által indukált adminisztratív költségek megbecslésére szolgáló konzisztens módszertan, amely összehasonlítható mennyiségi és minőségi ismérveket szolgáltat.

Az adminisztratív költségek számszerűsítése 2 elemből áll össze:

$$\text{Adminisztratív költségek} = \text{adminisztráció költsége} * \text{gyakoriság}$$

1. *Adminisztráció költsége* = *adminisztratív munkaerő költsége* * *idő ráfordítás*
 - Az *adminisztratív munkaerő költsége* az adminisztrációval megbízott személy bruttó órabére, annak járulékai valamint az irodai eszközök költsége. Amennyiben a vállalkozás kiszervezi a tevékenységet, úgy a könyvelő iroda kiszámlázott nettó (általános forgalmi adót nem tartalmazó) díja.
 - Az *idő ráfordítás* az adott adminisztratív munkára átlagosan fordított órák száma.
2. *Gyakoriság*, azon alkalmazások száma egy évben, ahányszor az adott adminisztratív munkát el kell végezni³.

A módszer alkalmazásának hátránya, hogy meglehetősen részletes adatokat kíván: az adónemek szerint lebontva az egyes műveletek idő- és munkaerőigényét is meg kell adni. Ugyanakkor a módszer a kisebb méretű cégek esetében még korlátozottabban alkalmazható: nem várható el a vállalkozótól, hogy részletekbe menően emlékezzen az egyes műveletek időigényére. Ugyanakkor arra is figyelniünk kellett, hogy az interjú időtartalma a 15-20 percet

3 Amennyiben a szabályozás által érintett vállalkozások számát, illetve az adott adminisztrációval a hivatalokban foglalkozók számát is figyelembe vesszük, úgy az adott adminisztratív költséget társadalmi szinten is megkapjuk.

ne haladja meg. Bár megközelítésünk és felmérésünk a standard módszeren alapul, a korlátozó tényezőket mindenképpen figyelembe kellett vennünk az adatfelvétel során.

4. A kérdőív összeállítása és az adatfelvétel

4.1. A kérdőív összeállítása

Felkérésünk alapvetően arra szolgált, hogy mérjük fel egy „tipikus” mikroállalkozás, mintegy 10 millió Ft. nettó árbevétellel rendelkező cég, adózással kapcsolatos adóterhelését. Bár első megközelítésben nem tűnt túl nehéznek a megvalósítás, már a kérdőív összeállítása során számos nehézségbe ütköztünk. Figyelembe kellett vennünk az iparági különbségeket - pl. az anyagigényes termelés vagy a kereskedelemmel foglalkozó specialitásokat-, ami miatt a 10 m Ft nettó árbevétel tétel csupán hozzávetőlegesen tartható be. A másik nehézséget az okozza, hogy még az iparági különbségek mellett is az egyes cégek számos specialitással rendelkezhetnek, ami jelentős különbségeket eredményezhet adminisztrációs terhelésük szempontjából. Nem mindegy, hogy rendelkezik-e alkalmazottal a cég, hol van a bejelentett székhelye, mely adók hatálya alá jelentkezett, és milyen gyakorisággal fizet vagy nem fizet általános forgalmi adót. A kérdőív felépítése során ezeket az egyedi jellegzetességeket felmértük, viszont a túlzottan részletes szempontok szerinti csoportosítás – klaszterek képzése- azzal a veszéllyel járhat, hogy igen kevés cég kerül be az egyes kategóriákba, rontva ezzel a következtetések és megállapítások általánosíthatóságának követelményét.

A kérdőív egyik fontos célja volt, hogy azonosítsa, hányfajta adót is fizetnek az egyes cégek. Ehhez első fokon olyan előzetes adatgyűjtést folytattunk amely a tipikusnak tekintett 10m Ft nettó árbevételű, 1-2 alkalmazottal rendelkező cég adófizetési kötelezettségeit és az adófizetések gyakoriságát vette számba. Az ezzel kapcsolatos adatok az 1.sz. Mellékletben láthatók. A kérdőívben (2. sz Melléklet) az általános adatfelvétel (I. Kérdéskör) után két ismérv alapján csoportosítottuk az egyes adófajtákat: egyrészt megkülönböztettünk központilag és helyben fizetett, másrészt a munkaerővel (foglalkoztatással) és a vállalat tevékenységével kapcsolatos adókat (II. Kérdéskör, A,B,C,D blokkok).

Az egyes adófizetési kötelezettségek teljesítésének idő és költségigényét havi szinten mértük fel (III. Kérdéskör). Figyelembe vettük azt is, hogy vajon az illető maga, alkalmazottja vagy könyvelő cég végzi-e a feladatot. Az adózás adminisztratív kötelezettségeinek közvetlen kiadásait szintén megjelenítettük: nyomtatványok, szoftverek, folyóiratok stb. közvetlen költségként jelentkeznek. Közismert, hogy Magyarországon problémát nem csupán a konkrét előírásoknak történő megfelelés idő- és költségigénye jelent, hanem az év közben is gyakran változó szabályok. A IV. blokkban ezért direkt módon megkérdeztük, milyen időigénye van annak, hogy a vállalkozó vagy alkalmazottai tájékozódjanak az adózással kapcsolatos szabályozó-változásokról, illetve arra is kíváncsiak voltunk, honnan szerzik be a vállalkozók ezeket az információkat

Két nyílt kérdést tettünk fel. Az egyik a legidőrablőbb adminisztrációs kötelezettségekre vonatkozott (3.8. kérdés, maximum hármat kértünk), illetve azt is megkérdeztük, hogy milyen javaslataik lennének a vállalkozóknak az adminisztratív kötelezettségek javítására (V. Kérdéskör, 5.1. kérdés).

4.2. A minta és a válaszadó kiválasztásának legfontosabb szempontjai

A mintába olyan mikro- és kisméretű vállalatokat vettünk be, amelyek éves nettó árbevétele 50 m Ft, kereskedelmi, és anyagigényes termelést folytató cégek esetében az 500 m Ft alatt volt. Kifejezetten preferálni szerettük volna a mikroméretű cégeket (10 foglalkoztatott alatt) néhány alkalmazottal kb. 10 m Ft éves árbevétellel. Ez a későbbiek során kiderült, hogy nem igazán tartható, mivel az árbevételi adatok még az alkalmazott nélküli vagy a néhány alkalmazottal rendelkező cégek esetében is meglehetősen nagy tartományban szórnak.

A válaszadó a vállalkozás egyik vezetője, irányítója volt: legtöbbször a legfőbb vezetője, ügyvezetője akinek a hatáskörébe tartoznak az adóügyek is.

Az idő rövidsége miatt a regionális elhelyezkedés és az iparág szempontjából nem tudtuk igazán kontrollálni a mintavételt, a megkérdezett 100 cég a sok szempontú reprezentativitást úgysem tudta volna biztosítani.

10. tábla: A minta iparág szerinti összetétele

	Gyakoriság
Mezőgazdaság, ffeldolgozás	7
Ipar, építőipar	13
Kereskedelem, javítás	23
Szálláshely, vendéglátás	11
Ingatlan, gazdasági szolgáltatások	22
Egyéb szolgáltatások, oktatás	24
Összesen	100

A felmérést a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának PhD hallgatói bonyolították le 2007. november 28. és december 5 között. A résztvevők egy előzetes szakmai felkészítésen vettek részt.

4.3. A minta jellemzői

Regionális szempontból a minta meglehetősen homogén, a 100 cég 83% a Dél Dunántúlon rendelkezik regisztrált székhellyel, a Nyugat Dunántúlt 8 cég képviseli, 2 budapesti, 2 közép dunántúli 4 észak magyarországi és 1 dél alföldi cégünk van. A cégek jelentős része városokban tevékenykedik, mindössze 17 cég található 10 000 főnél kisebb településen.

A felmérésbe mindössze három szervezeti típust vettünk be. Ezek szerint a 100 cégből 18 egyéni vállalkozás, 35 közkereseti és betéti társaság és 47 korlátolt felelősségű társaság került bele.

A minta árbevétel szerinti összetételét az alábbi, 11. táblában mutatjuk be:

11. tábla: A 2006. évi nettó árbevétel szerinti összetétel

2006 évi nettó árbevétel	Gyakoriság
4 millió Ft alatt	32
4-8 millió Ft	16
8-12 millió Ft	10
12-20 millió Ft	7
20-50 millió Ft	24
50 millió Ft felett	11
Összesen	100

Mint az látható, az árbevételek meglehetősen nagy szóródást mutatnak. A kategória közép értékeket figyelembe véve az 50 millió Ft árbevételű cégeket (11 darab) kivéve az átlagos árbevétel 12,3 millió Ft. A legnagyobbakat is figyelembe véve az átlagos nettó árbevétel 18,7 m.Ft. Az, hogy a minta cégeinek árbevétele ilyen mértékben szórt, lehetőséget nyújt arra is, hogy az adóterhelést az árbevétel függvényében vizsgáljuk.

A minta másik fontos jellemzője az alkalmazottak száma szerinti összetétel. Ezt láthatjuk az 12. táblában.

12.tábla: A minta alkalmazottak száma szerinti összetétele

A cég alkalmazottainak jelenlegi száma (kivéve a tulajdonost)	Gyakoriság
0 fő	31
1-4 fő	49
5- 9 fő	9
10-19 fő	6
20- 49 fő	5
Összesen	100

A mintában dominálnak a mikro méretű cégek, csupán 11 vállalat esik a kisvállalati kategóriába, és 31 cég még alkalmazottat sem tart. A legnépesebb csoportot az 1-4 alkalmazottal rendelkező cégek képviselik, majd a vállalatok fele ide sorolható.

5. Az adófizetések módja, fajtái és gyakorisága

A vizsgált 100 cégből 98 adott értékelhető választ arra a kérdésre, hogy egyszerűsített vállalkozói adót (EVA) fizet-e a vállalat: ameddig 20 cég az EVA körbe tartozik, 78 cég nem ezt az adózási formát választotta, vagy nem volt lehetősége ezt választani.

Az alábbi, 13. tábla alapján általános forgalmi adó (ÁFA) bevallások gyakorisága szempontjából 22-en havi bevallók, 40 cég negyedéves, 22, éves bevalló és 15-en alanyi vagy tárgyi adómentesek.

13. tábla: A vállalatok besorolása az ÁFA bevallás gyakorisága szempontjából

ÁFA bevallás gyakorisága	Gyakoriság
Havi bevalló	22
Negyedéves bevalló	40
Éves bevalló	22
Alanyi vagy tárgyi adómentes	15
Összesen	99

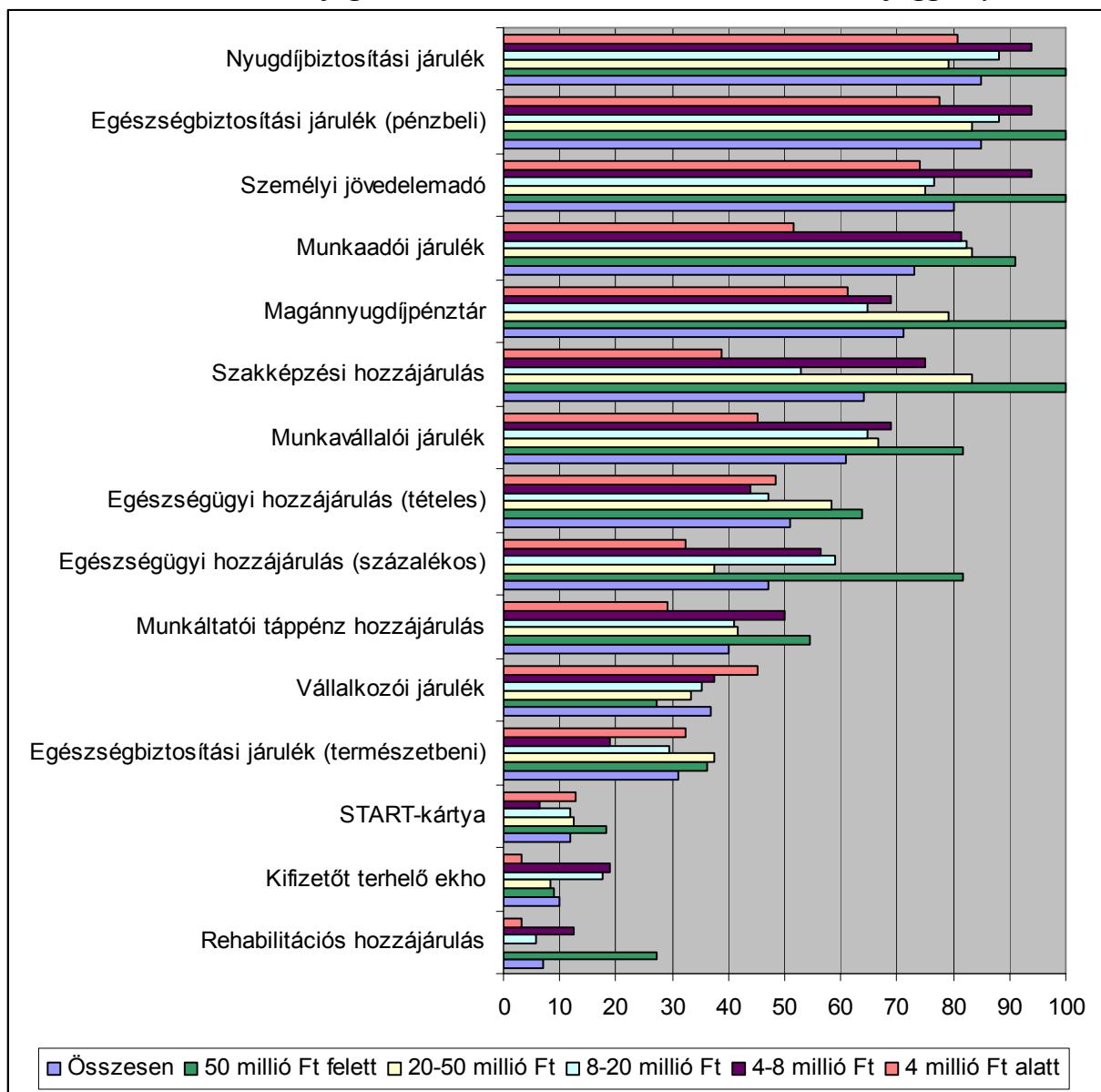
5.1. A központi költségvetésnek fizetendő bérhez és foglalkoztatáshoz kapcsolódó adók („A” blokk)

Mint már említettük, a vállalatok által fizetett adókat négy csoportba soroltuk aszerint, hogy a cég központi vagy helyi illetve bérhez/foglalkoztatáshoz vagy pedig tevékenységhez kötött adót fizet-e. Az előzetes adatgyűjtés során azonosítottuk azokat az adókat, amelyek a

leggyakrabban előfordulhatnak (ld 1. számú mellékletet), ezeket egyenként meg is kérdeztük a vállalkozótól, hogy fizeti-e vagy sem. Ezen kívül természetesen az egyéb rubrikát is felkínáltuk a speciális adót fizető cégeknek.

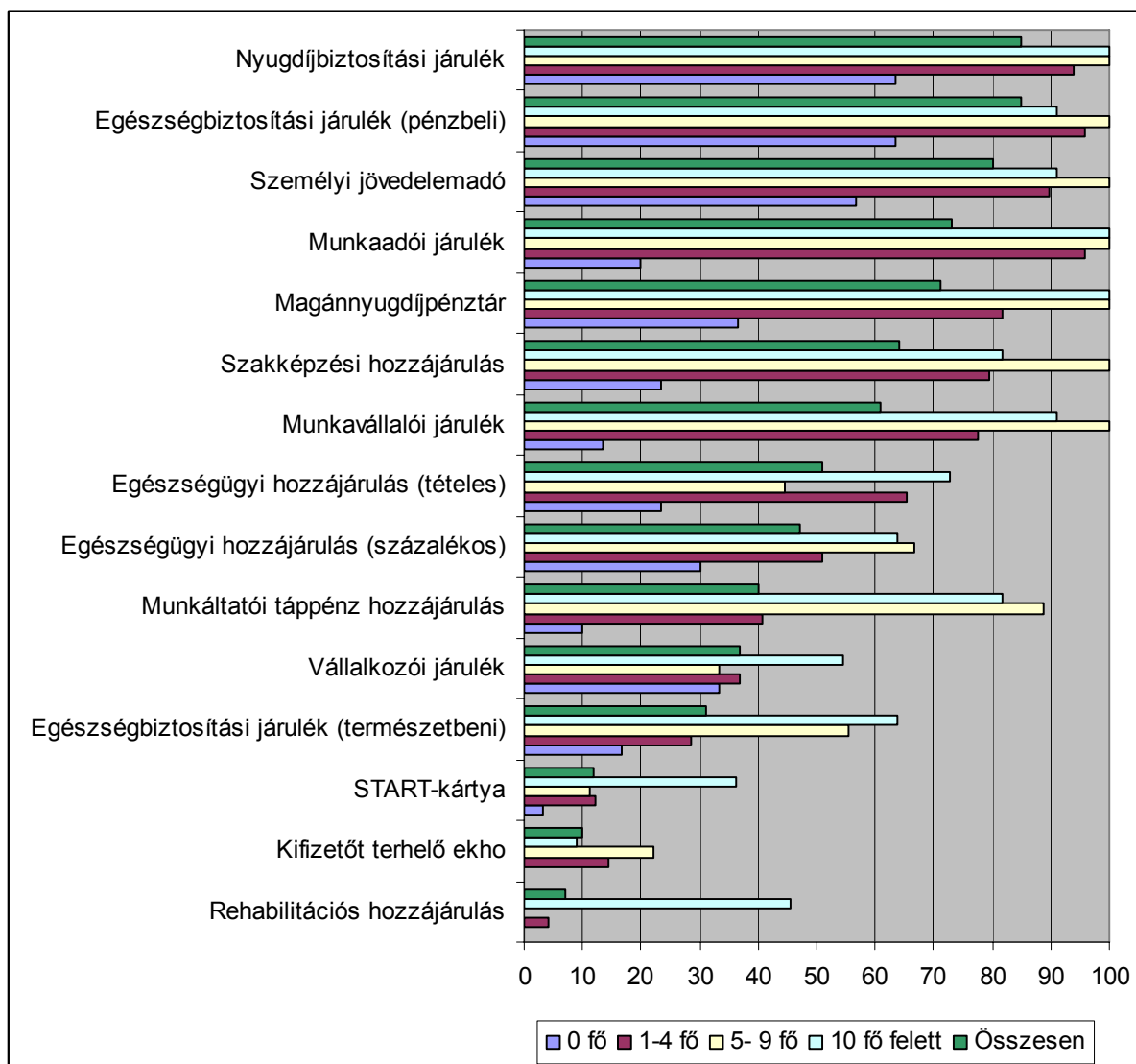
A központi költségvetésnek fizetendő bérhez és foglalkoztatáshoz kapcsolódóan 15 fajta adót kínáltunk fel, amivel gyakorlatilag lefedtük a teljes választékot. Az ilyen típusú adókat fizető cégek aránya látható az alábbi 3. sz. Ábrán, a cég nettó árbevételének függvényében. A cégek több, mint 80%-a fizeti a három leggyakoribb adót: a nyugdíjbiztosítási járulékot, az egészségbiztosítási járulékot és a személyi jövedelemadót. A magánnyugdíj-pénztári kifizetéseket, a szakképzési hozzájárulást, a munkavállalói járulékot és a tételes egészségügyi hozzájárulást a cégek több, mint 50%-a fizet. A Start kártya, a kifizetőt terhelő EKHO és a rehabilitációs hozzájárulás szerepel a lista végén, amely adókat a cégek kevesebb, mint 12%-a fizeti.

3.sz. Ábra: A bérhez és foglalkoztatáshoz kötött adók a nettó árbevétel függvényében

Az alábbi, 4.sz.Ábrán, hasonlóan az előzőkhöz, az összes, ebben a kategóriában fizetendő adófajtát ábrázoljuk az alkalmazottak számának függvényében.

4. sz. Ábra: A bérhez és foglalkoztatáshoz kötött adók az alkalmazottak számának függvényében

A sorrendek most is teljesen ugyanazok, mint a nettó árbevétel esetében az összes céget tekintve, viszont a belső struktúra más, mint az előbb. A sorból, a vártnak megfelelően, az alkalmazott nélküli cégek lógnak ki, akik lényegesen kevesebb fajta adót fizetnek, mint az alkalmazottakkal rendelkező cégek. Ráadásul 9 cég egyáltalán nem fizet ilyen jellegű adókat. Az 5-9 és 10 fő alkalmazottal rendelkező cégek között gyakorlatilag igen kevés különbség van, legfeljebb a Start kártya és a rehabilitációs járulék⁴ a kivételek.

Megvizsgáltuk a kapcsolatot a cégek nettó árbevétele és az adófizetések gyakorisága, továbbá a cég mérete és az adófizetések gyakorisága között. Az árbevétel esetében közepesen erős, de szignifikáns pozitív korreláció van, a korrelációs mutató értéke 0,26 (p=0,008), ami azt mutatja, hogy az árbevétel növekedésével nő a fizetendő adók száma. Az adófizetések száma

⁴ Rehabilitációs járulékot 20 fő foglalkoztatott felett kell fizetni.

és az alkalmazottak számának között még markánsabb az összefüggés, a korrelációs koefficiens értéke 0,66 ($p=0,000$), ami meglehetősen erős szignifikáns kapcsolatot mutat.

Ezeket szemléltetjük az alábbi 14. táblában is.

14. tábla: A cég által fizetendő átlagos adószám (bér és foglalkoztatás jellegű) és a nettó árbevétel, továbbá az alkalmazottak száma közötti kapcsolata

A cég nettó árbevétele 2006-ban	Átlagosan fizetendő adók száma	A cég alkalmazottainak száma	Átlagosan fizetendő adók száma
4 millió Ft alatt	6,22	0 fő	3,80
4-8 millió Ft	8,19	1-4 fő	8,55
8-20 millió Ft	7,65	5- 9 fő	10,22
20-50 millió Ft	7,79	10 fő felett	10,56
50 millió Ft felett	9,91		
Átlag	7,56	Átlag	7,56

Egyértelmű, hogy a legalacsonyabb árbevételű cégek átlagosan 6,22 fajta adót, a legmagasabb árbevételűek 9,91 fajta adót fizetnek, a sorból a 4-8 millió Ft árbevételű cégek lógnak ki az átlagot meghaladó, 8,19 fajta adófizetési kötelezettséggel. A méret függvényében igencsak egyértelmű a kapcsolat: az alkalmazott nélküli cégek átlagosan 3,8, az 1-4 alkalmazottat foglalkoztatók 8,55, az ennél nagyobbak több, mint 10 fajta adót fizetnek.

5.2. A központi költségvetésnek fizetendő tevékenységhez kapcsolódó adók („B” Blokk)

A vállalatok tevékenységi köréhez tartozó adók száma rendkívül magas, ezeknek természetesen csak egy részét tudtuk lekérdezni. Ugyanakkor a bérhez és foglalkoztatáshoz kötött adókhoz képest a cégek lényegesen kisebb része fizeti az egyes adókat. A 15 fajta adóból, amely a kérdőívben szerepelt 8 olyan adófajta volt, amelyet a vállalatok kevesebb, mint 5%-a fizetett. Ezek az adók a következők:

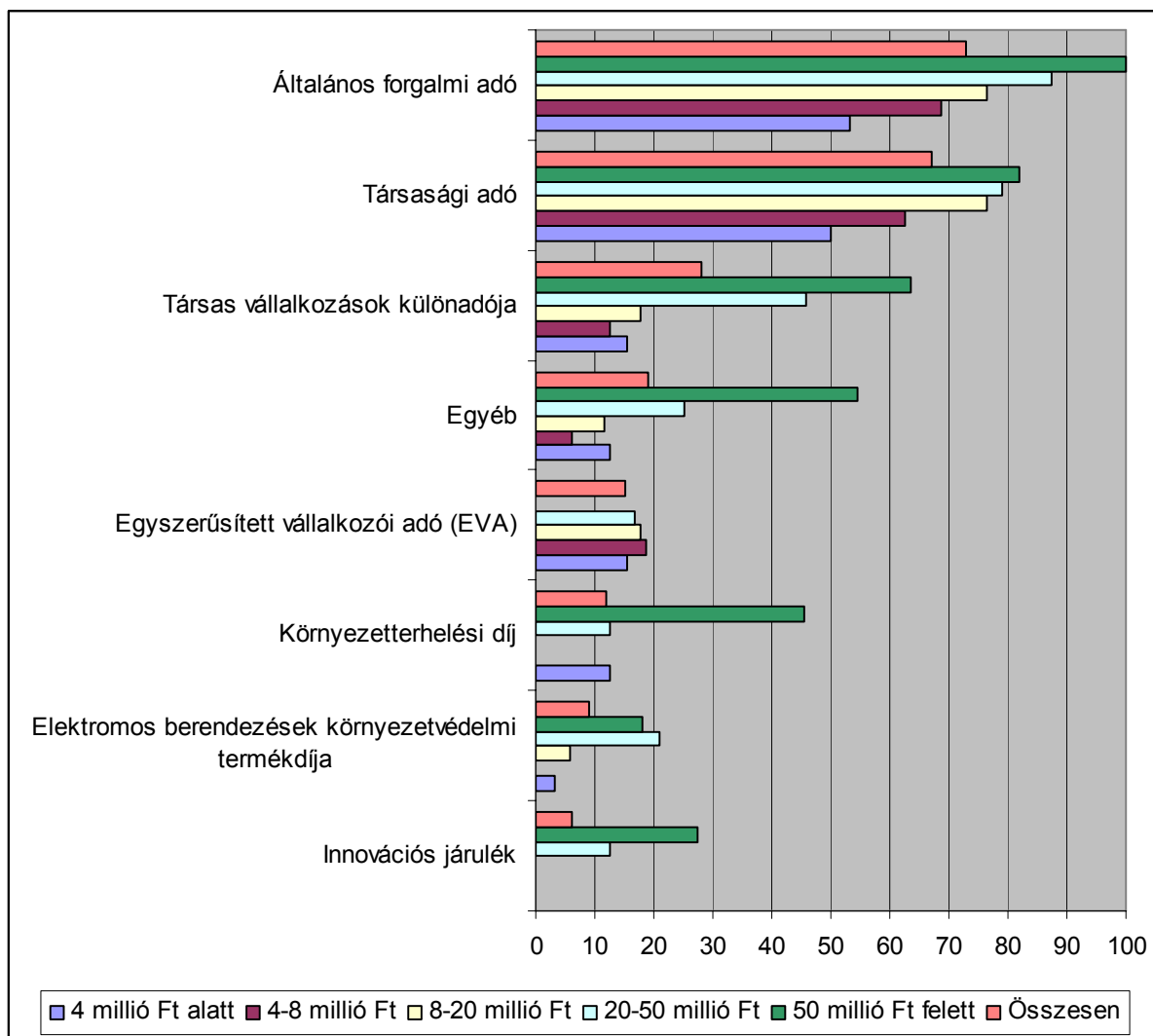
15. tábla: A tevékenységtől függő adófajták, amelyeket a cégek kevesebb, mint 5% fizet

Tevékenységhez tartozó adófajta	Adót fizetők száma
Nemzeti kulturális járulék	1
Játékadó	1
Gumiabroncsok környezetvédelmi termékdíja	3
Csomagolás környezetvédelmi termékdíja	5
Hűtőberendezések és hűtőközegek környezetvédelmi termékdíja	3
Akkumulátorok környezetvédelmi termékdíja	3
Egyéb kőolajtermékek környezetvédelmi termékdíja	2
Reklámhordozó papírok környezetvédelmi termékdíja	1

Nyilvánvaló, hogy a tevékenységhez tartozó különböző adók - elsősorban a környezetvédelemmel összefüggőek - funkciója, hogy valamilyen módon kifejezzék a tevékenység tényleges társadalmi költségeit, azonban kérdéses, hogy érdemes-e ennyi fajta, speciálisan a cégek egy kis körét érintő adófajtát fenntartani. Nem lenne-e egyszerűbb ezeket összevonva kezelni, főleg a kisebb méretű cégek esetében, ahol a társadalmi hatás meglehetősen kicsi. Érdemes lenne azt is megnézni, hogy a költségvetésnek milyen bevételei keletkeznek ezekből az adófajtákból, a bagatell adók fenntartásának, ellenőrzésének, adminisztrációjának összköltsége magasabb lehet, mint az ebből származó haszon.

A tevékenységhez köthető adók esetében a következőkben csupán a legfontosabb adókat részletezzük az alábbi, 5. sz. Ábrán, amely a fizetendő tevékenységhez kapcsolódó adók a nettó árbevétel függvényében mutatja. A kisebb adókat összevontan kezeljük az egyéb kategóriában.

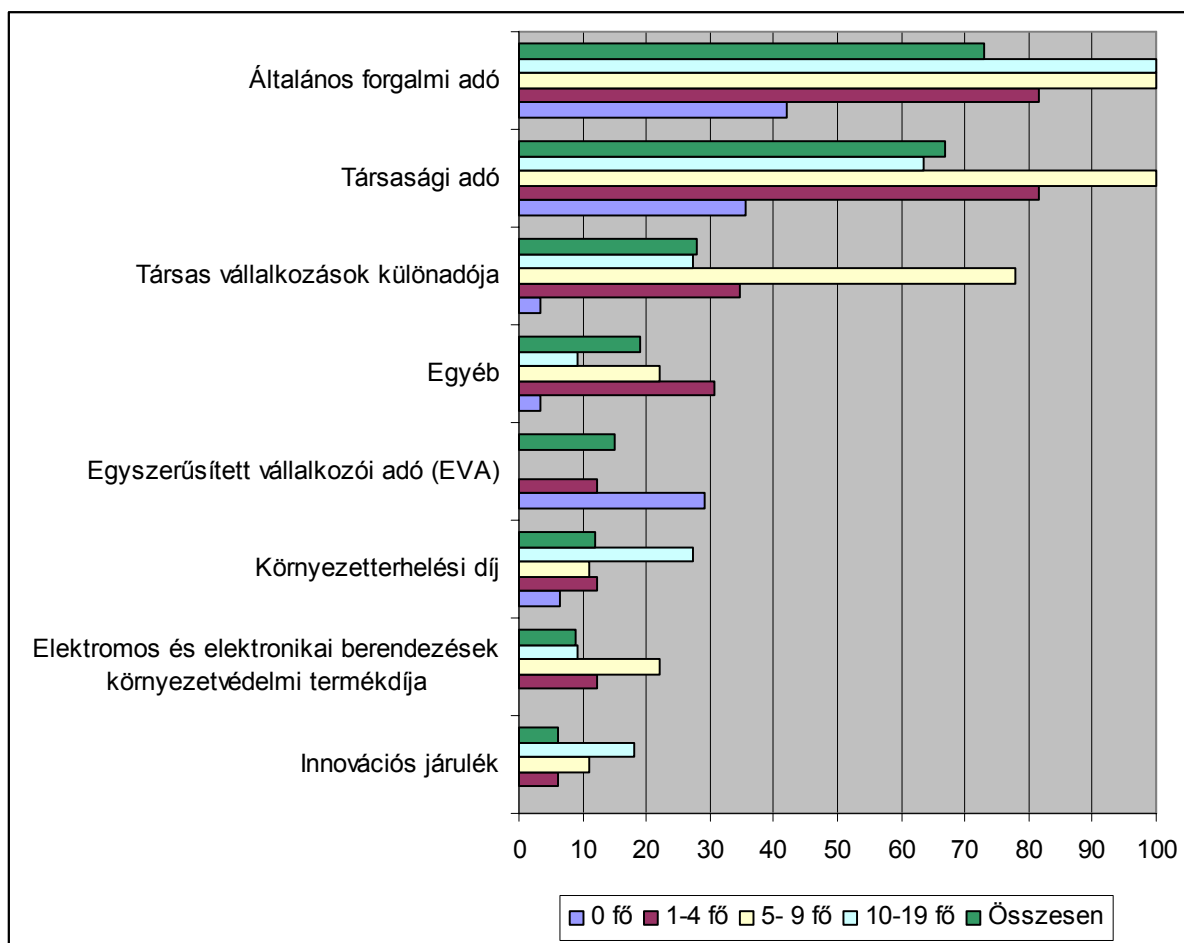
5.sz. Ábra: A tevékenységhez kötött adók a nettó árbevétel függvényében

Mint látható, az ÁFA és a társasági adó dominálnak, amelyeket a cégek 73- illetve 67%-a fizet. A különadót már csak a cégek kevesebb, mint 30%-a rója le, a többi adót fizető cégek aránya kicsi. Látható az is, hogy a magasabb árbevételű cégek lényegesen több fajta adót fizetnek, egyes adók nem is vonatkozik a legkisebb cégekre.

Nézzük most meg, hogy az alkalmazottak száma és a tevékenységet terhelő fizetendő adók között milyen a kapcsolat (6. sz. Ábra)

6.sz. Ábra: A tevékenységhez kötött adók az alkalmazottak számának függvényében

A kép igen hasonló az előzőkhöz, a több alkalmazottal rendelkező cégek több fajta adót fizetnek. A sorból talán csak a 10 fő foglalkoztatott feletti cégek lógnak ki, bár itt igen kicsi a mintaszámunk ahhoz, hogy megbízható következtetéseket vonhassunk le. A tevékenységhez tartozóan adót nem fizető cégek nagy valószínűséggel veszteséges tevékenységet folytatnak. EVA-t többnyire csak az 5 alkalmazott alatti cégek választottak, az alkalmazott nélküli cégek esetében az EVA-zók aránya 29%.

A következőkben megvizsgáltuk a tevékenységhez kapcsolódó fizetendő adók száma és a nettó árbevétel illetve az alkalmazottak száma közötti kapcsolatot. Mindkét esetben szoros és szignifikáns kapcsolatot találtunk: a korrelációs mutató a nettó árbevétel és a tevékenységgel kapcsolatos adók között 0,51 ($p=0,000$), az alkalmazottak számának függvényében pedig 0,37 ($p=0,000$). Az alábbi 16. tábla is azt erősíti meg, hogy ameddig a bér és foglalkoztatási adók esetében az alkalmazottak száma volt a döntő, a tevékenységek után fizetendő adók tekintetében az árbevétel játssza a fontos szerepet.

16. tábla: A cég által fizetendő átlagos adószám (tevékenységgel kapcsolatos) és a nettó árbevétel, továbbá az alkalmazottak száma közötti kapcsolata

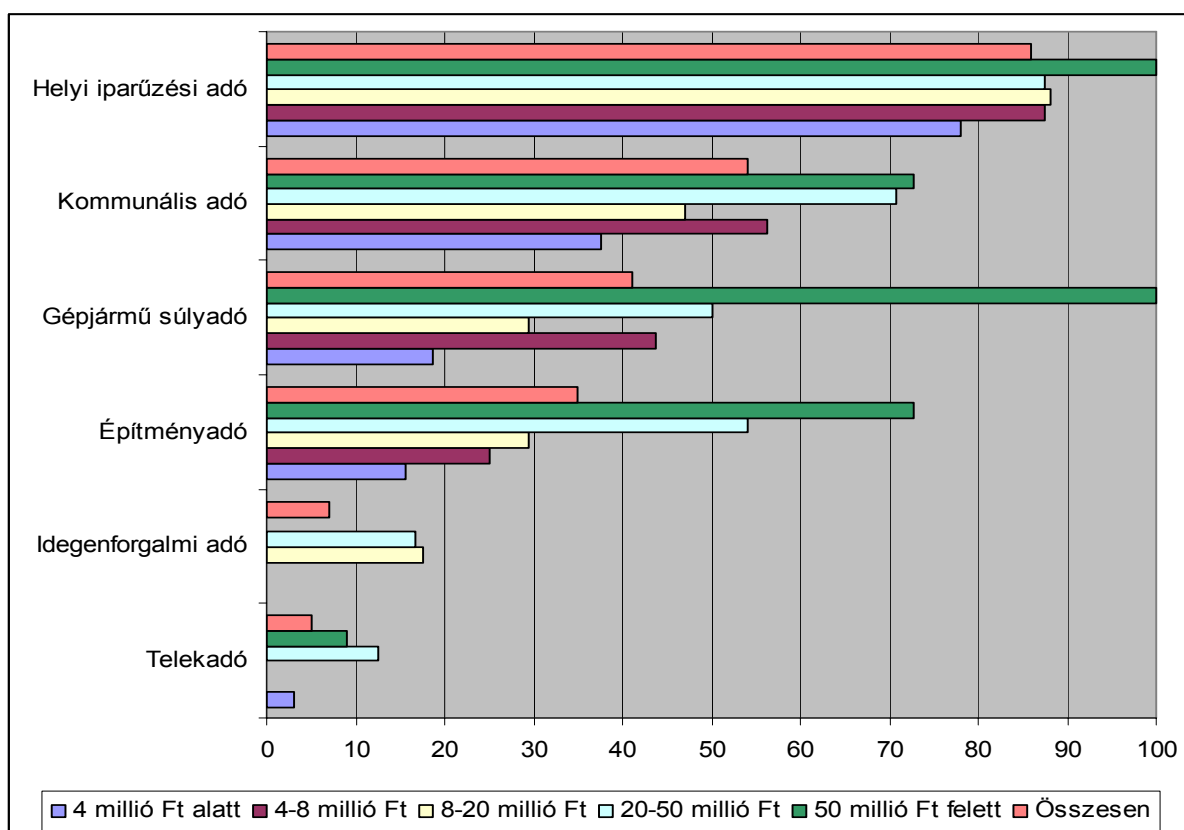
A cég nettó árbevétele 2006-ban	Átlagosan fizetendő adók száma	A cég alkalmazottainak száma	Átlagosan fizetendő adók száma
4 millió Ft alatt	2,25	0 fő	1,19
4-8 millió Ft	1,69	1-4 fő	2,94
8-20 millió Ft	2,13	5- 9 fő	3,44
20-50 millió Ft	3,25	10 fő felett	2,67
50 millió Ft felett	3,91		
Átlag	2,28	Átlag	2,28

5.3. A helyi adók („C” és „D” Blokkok)

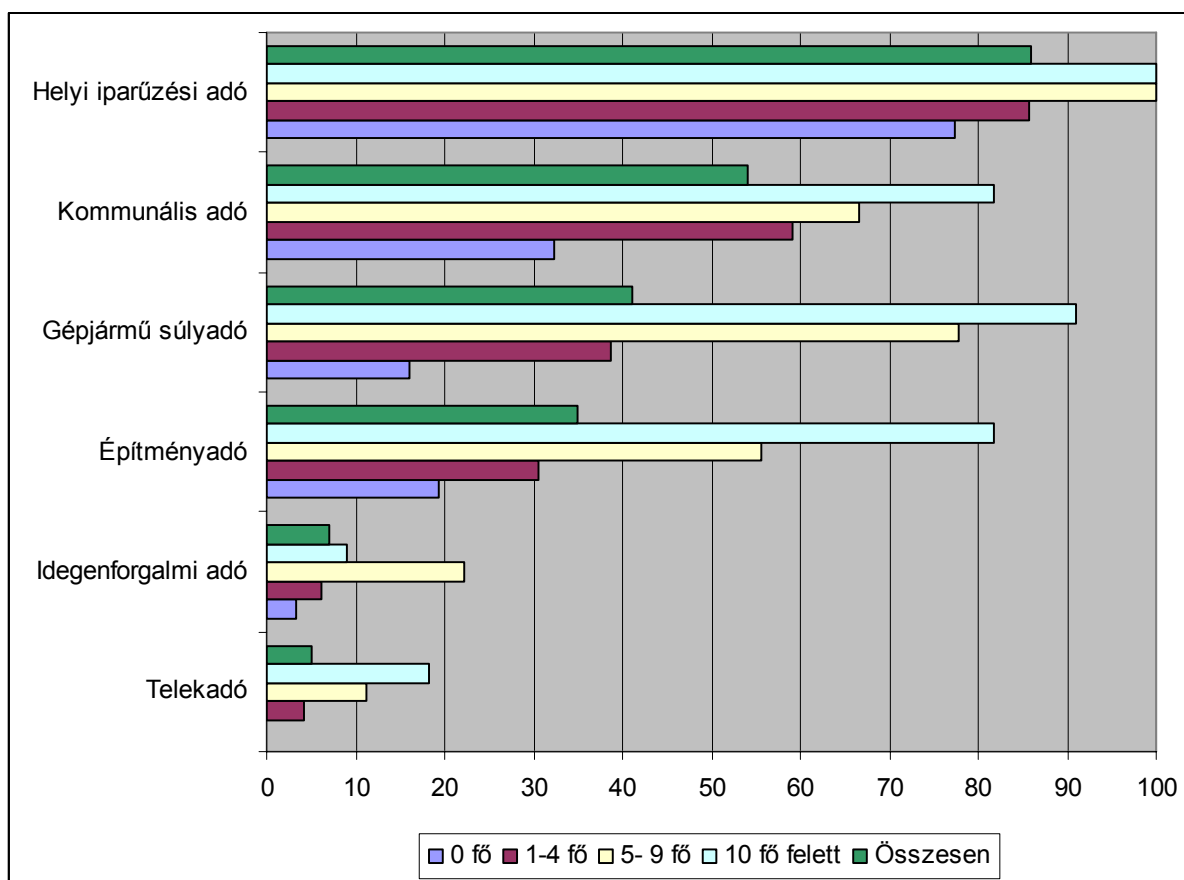
Tekintve, hogy a helyi önkormányzatoknak fizetendő adók száma lényegesen alacsonyabb, mint a központi adók száma, ezért ezeket egy csoportba foglalva tárgyaljuk. Összességében hat fajta adóról beszélünk ebben az esetben, kommunális adó, helyi iparüzési adó, építményadó/telekadó, idegenforgalmi adó, és gépjármű súlyadó. Összesen a vizsgált cégek 228 ilyen fajta adót fizettek, ami számra pontosan ugyanaz, mint a tevékenységek után fizetendő adók száma.

Hasonlóan az előzőkhöz, a helyi adókat a nettó árbevétel továbbá az alkalmazottak számának függvényében mutatjuk be az alábbi, 7. és 8. Ábrákon.

7. sz. Ábra: A helyi adók a nettó árbevétel függvényében

8. sz. Ábra: A helyi adók az alkalmazottak számának függvényében

A helyi adók vonatkozásában is az előzőekben már látott összefüggést tapasztalhatjuk: a nagyobb árbevételű és a több alkalmazottal rendelkező cégek több fajta adót fizetnek. A korrelációs mutató a helyi adók száma és a nettó árbevétel között 0,52 ($p=0,000$), az alkalmazottak számának vonatkozásában pedig 0,58 ($p=0,000$). Ez látható részletezve is az alábbi, 17. táblában.

17. tábla: A cég által fizetendő átlagos helyi adó száma és a nettó árbevétel, továbbá az alkalmazottak száma közötti kapcsolata

A cég nettó árbevétele 2006-ban	Átlagosan fizetendő adók száma	A cég alkalmazottainak száma	Átlagosan fizetendő adók száma
4 millió Ft alatt	1,91	0 fő	1,67
4-8 millió Ft	2,27	1-4 fő	3,22
8-20 millió Ft	2,10	5- 9 fő	3,33
20-50 millió Ft	3,82	10 fő felett	4,00
50 millió Ft felett	3,55		
Átlag	2,28	Átlag	2,28

5.4. A vállalatok által fizetett összes adó az árbevétel és az alkalmazottak számának függvényében

Összefoglalásként közöljük, hogy az egyes blokkokban hány fajta adót fizetnek a cégek a árbevétel és az alkalmazottak számának függvényében (18. és 19. táblák)

18. tábla: A vállalatok által fizetett adók száma az árbevétel függvényében

A cég nettó árbevétele 2006-ban	Foglalkoztatási adók száma	Tevékenységi adók száma	Helyi adók száma	Összesen
4 millió Ft alatt	6,22	2,25	1,91	10,38
4-8 millió Ft	8,19	1,69	2,27	12,15
8-20 millió Ft	7,65	2,13	2,10	11,88
20-50 millió Ft	7,79	3,25	3,82	14,86
50 millió Ft felett	9,91	3,91	3,55	17,37
Átlag	7,56	2,28	2,28	12,12

19. tábla: A vállalatok által fizetett adók száma az alkalmazottak számának függvényében

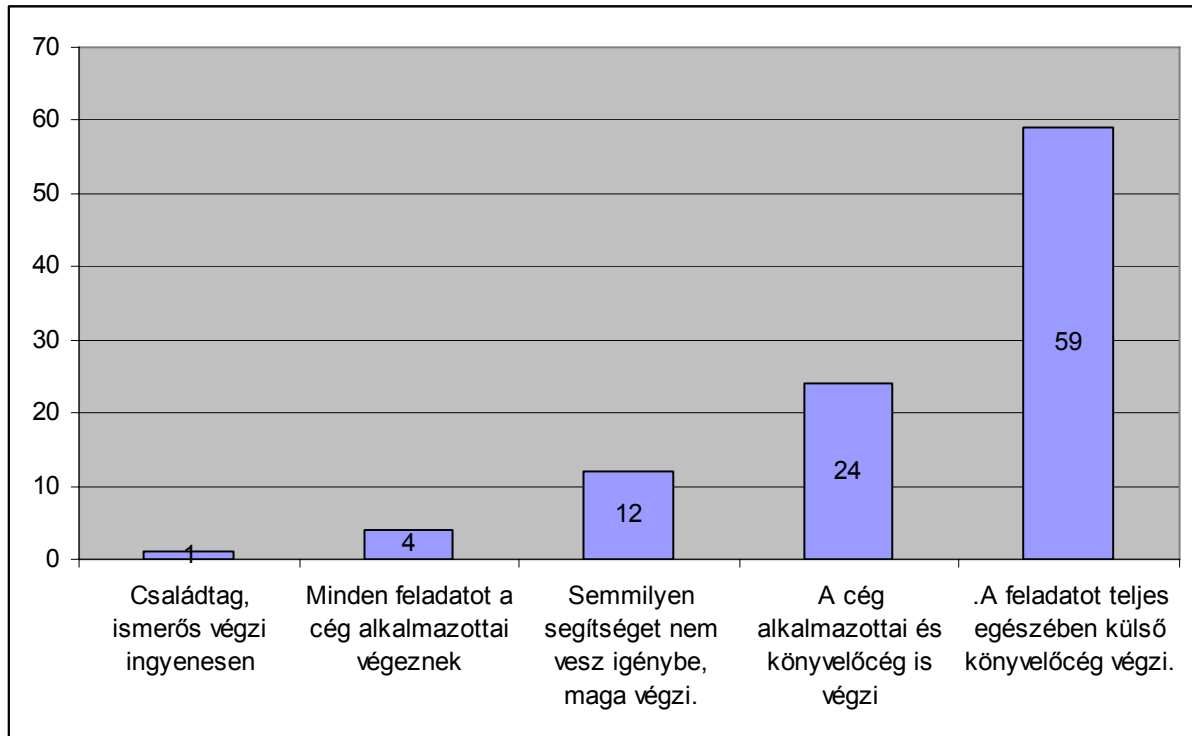
A cég alkalmazottainak száma	Foglalkoztatási adók száma	Tevékenységi adók száma	Helyi adók száma	Összesen
0 fő	3,80	1,19	1,67	6,66
1-4 fő	8,55	2,94	3,22	14,71
5- 9 fő	10,22	3,44	3,33	16,99
10 fő felett	10,56	2,67	4,00	17,23
Átlag	7,56	2,28	2,28	12,12

Az összes céget tekintve a cégek 12,12 fajta adót fizetnek, a magasabb árbevétellel és a több alkalmazottal rendelkező cégek láthatóan több fajta adót is fizetnek. Az árbevétel vonatkozásában kisebbek a különbségek: a 4 millió Ft árbevétel alatti cégek átlagosan 10,38, az 50 M Ft árbevételt meghaladó cégek 17,37 fajta adót fizetnek. A legnagyobb különbséget az alkalmazottak felvétele jelenti: ameddig az alkalmazott nélküli cégek átlagosan mindössze 6,66 fajta adót rónak le, addig az 1-4 főt alkalmazók már 14,71, a kisvállalatok pedig 17,23 fajta adót fizetnek. Az alkalmazáshoz kapcsolódó adófajták drasztikus növekedése valószínűsíthetően az adminisztratív adóterhek nagymértékű növekedéséhez vezet, ami negatívan befolyásolhatja az alkalmazottak további felvételét. Ráadásul ez a felmérés nem tartalmazza azokat az akár exponenciálisan növekvő adminisztratív terheket, amelyeket például a számos magánnyugdíj-pénztár nyilvántartási és jelentési kötelezettség okozhat.

6. Az adózással kapcsolatos kötelezettségek költségei és terhei

A cégek adófizetéssel kapcsolatos költségei és terheinek elemzéséhez először azt kell megnéznünk, hogy ehhez a cég milyen segítséget vesz igénybe. Ez látható az alábbi 9.sz. Ábrán.

9. sz. Ábra: Az adófizetéssel kapcsolatos teendőkhöz milyen segítséget vesz a cég igénybe?

Mint az látható, a legtöbb cég (a minta vállalatának 59%-a) teljes egészében külső könyvelőcéggel végezteti az adófizetéssel, bevallással kapcsolatos feladatokat. A cégek majdnegyede (24%) esetében a könyvelőcég mellett az alkalmazottak is besegítenek, azaz a minta cégeinek 83%-a esetében profi könyvelőcég működik közre az adóbevallásban és befizetésben. Csupán 12 cégvezető nyilatkozott úgy, hogy az adófizetéssel kapcsolatos feladatokat saját maga végzi, 4 cégnél pedig az alkalmazottak csinálnak mindent. Egy cég volt, ahol ismerős végezte ingyenesen az adózási adminisztrációs feladatokat. A továbbiakban az elemzés szempontjából csupán a legnépesebb három csoporttal foglalkoztunk, a másik két csoport adatai nem értékelhetők.

6.1. Az adózással kapcsolatos feladatokat maguk végzők adminisztratív terhelése

Nézzük meg először azt a 12 céget, amelyek esetében az adóbevallással és befizetéssel kapcsolatos kötelezettségeket a vállalkozó saját maga végzi. Talán meglepő, de nem csupán a legkisebb cégek esetében foglalkoznak az adóbevallással, van egy 10 fő felett alkalmazó cégünk is, ahol láthatóan a vezető végzi az összes adófeladatot, ami szerinte havonta 126 órát jelent, azaz teljes munkaidejének nagyjából kétharmadát ez a feladat teszi ki. A többi 11 cég nem ilyen kirívó terhelést jelzett. Az adózási feladatok időigényét az alábbi 20. táblában mutatjuk be.

20. tábla: Az adózási feladatokat maguk végzők átlagos adminisztrációs időigénye és az adók átlagos száma

	Foglalkoztatási adók	Tevékenységi adók	Helyi adók	Összesen
Időigény (hó/óra)	2,09	2,55	0,91	5,55
Adók átlagos száma	5,45	1,64	1,55	8,64

Láthatóan leginkább azok választják saját maguk az adófizetéssel és bevallással kapcsolatos feladatokat, akiknek egyszerűbb az adózásuk, és feltehetően értenek is valamit hozzá. Ők átlagosan havi 5,55 órát, tehát nagyjából 2/3 napot töltenek az átlagban 8,64 fajta adózással kapcsolatos feladatok adminisztrációjával. Úgy véljük, hogy ez egy teljesen elfogadható időtartam, azonban, enyhe kétségeink vannak afelől, hogy ezek a feladatok ennyi idő alatt érdemben megoldhatók. Ami érdekes, hogy az átlagszám szerinti tevékenység jellegű adózási feladatok időigénye felülmúlja a számban magasabb, viszont időigényben alacsonyabb foglalkoztatási jellegű adózási feladatok időigényét, azaz a tevékenységi adózási feladatok a legbonyolultabbak és a leginkább időigényesek.

6.2. Az adózási feladatokat az alkalmazottak és könyvelőt is alkalmazók terhelése

Összesen 24 olyan cég van a mintában, amelyek saját alkalmazottat és könyvelőcéget is igénybe vettek az adózási feladatok teljesítése során. A cégek döntő része 1-4 alkalmazottat foglalkoztatott, árbevétel szempontjából viszont igen nagy a szórás valahol a 15 millió Ft árbevétel, mint átlag körül. A 24 cég közül volt 3 olyan kereskedelemmel foglalkozó, amely kiugró, 100 óra feletti havi időigényt jelzett (140 óra, 126 óra, és 116 óra). Ezen kötelezettségek nyilvánvalóan a kereskedelmi ágazat sajátosságaival függenek össze. Ezen három cég nélkül a cégek adóadminisztrációs időigénye a következőképpen alakul:

21. tábla: Az adózási feladatokat alkalmazottal és könyvelőcéggel is végzők átlagos adminisztrációs időigénye és az adók átlagos száma

	Foglalkoztatási adók	Tevékenységi adók	Helyi adók	Összesen
Időigény (hó/óra)	3,76	4,76	3,38	11,81
Adók átlagos száma	9,1	3,2	2,7	15

Az adózási feladatokat maguk végzőkhöz képest látható, hogy a saját alkalmazottak által végzett, valószínűsíthetően döntő mértékben gyűjtő, előkészítő munka időigénye nagyjából a duplájára rúgott. Ez egy alkalmazottra számítva nagyjából másfél napot jelent ami még mindig elfogadható adat. Ezek a cégek ráadásul majdnem kétszer annyi fajta adót fizettek, mint az előző csoport.

A továbbiakban megvizsgáltuk, hogy ez a csoport mennyit fizetett a könyvelőcégnek az adózással kapcsolatos kötelezettségek teljesítéséért (22. tábla).

22. tábla: A könyvelőcégeknek az adózási feladatok teljesítéséért fizetett összegek az adózást részben maguk végző cégek esetében (Ft/hónap)

Fizetendő összeg	Cégek száma
10 ezer Ft alatt	4
10-15 ezer Ft	6
15-20 ezer Ft	4
20-30 ezer Ft	3
30-50 ezer Ft	1
50 ezer Ft felett	1
Átlagosan (Ft)	17,400

Nagy valószínűséggel a 10,000 Ft alatt fizetők több feladatot láttak el maguk, a magasabb összeget fizetők inkább előkészítő jellegű munkát végeztek saját alkalmazottaikkal.

6.3. Az adózási feladatokhoz csak könyvelőt alkalmazók terhelése

A csak könyvelőt alkalmazó cég esetében is természetesen kell valamilyen fajta gyűjtő és előkészítő munkát végezni, hiszen a vállalkozónak kell biztosítania a könyveléshez, adóbevalláshoz szükséges információkat. Ezek a cégek inkább a kisebbek közé tartoznak: 23 alkalmazott nélküli és 26 cég 1-4 főt foglalkoztat. Az árbevétel adatok inkább szóródnak, a jellemző középérték, mintegy 15 M Ft éves árbevétel. Ezeknek a cégeknek sem emberük sem tudásuk nincsen az adózással kapcsolatos feladatok teljesítéséhez, ezért külső könyvelő céget bíznak ezzel meg.

Az 59 cégből 46-an adtak információt az adózáshoz szükséges anyagok előkészítésének időigényéről. Ez látható a 23. táblában. Az előzőkhöz képest változás, hogy ebben az esetben a központi adók előkészítésének időigényét összesítve kérdeztük.

23. tábla: Az adózási feladatokat csak könyvelőcéggel végeztetők átlagos adminisztrációs időigénye és az adók átlagos száma

	Foglalkoztatási+ tevékenységi adók	Helyi adók	Összesen
Időigény (hó/óra)	2,72	1,33	4,04
Adók átlagos száma	8,98	2,02	11,00

Nem meglepő, hogy ezek a cégek fordították a legkevesebb időt az adózási feladatok teljesítésére: mindössze átlagban havonta mintegy fél napot. Átlagban 11 fajta adót fizettek, ami magasabb, mint a könyvelésüket maguk végzők esetében, és alacsonyabb, mint az alkalmazottal és könyvelőcéggel is dolgoztató cégek esetében.

A csak a könyvelőcégekkel dolgoztatók által fizetett összegeket a következő táblázatban közöljük.

24. tábla: A könyvelőcégeknek az adózási feladatok teljesítéséért fizetett összegek az adózást teljes mértékben maguk végző cégek esetében (Ft/hónap)*

Fizetendő összeg	Cégek száma
10 ezer Ft alatt	18
10-15 ezer Ft	13
15-20 ezer Ft	11
20-30 ezer Ft	7
30-50 ezer Ft	5
50 ezer Ft felett	5
Átlagosan (Ft)	19,000

*Az átlagszámításhoz a kategória középső értékét vettük, az 50,000 Ft felett pedig 60,000 Ft-tal kalkuláltunk.

A legkisebb cégek jellemzően 10,000 Ft alatt fizettek a könyvelőcégeknek, de inkább meghatározó az ennél magasabb összegek kifizetése, átlagban 19,000 Ft/hó. Ez az összeg alig különbözik a részben alkalmazottaikkal adózási feladatokat végeztetőkétől, annál mindössze 1600 Ft-tal magasabb átlagban.

6.4. Az adózási változások nyomon követése

A cégek számára nem csupán az okoz nehézséget, hogy az esetlegesen bonyolult szabályokat alkalmazzák, hanem hogy az újabb szabályokról is tudomást szerezzenek és azt alkalmazzák a cégnél. Ennek érdekében a cégek vezetőinek, alkalmazottainak továbbképzéseken, szemináriumokon, konferenciákon, konzultációkon kell részt venniük. Ennek időigénye látható a 25. táblán mind az átlag mind a medián viszonylatában.

25. tábla: A szabályozók változásainak nyomon követési időigénye éves szinten

Tájékozódás formája	Éves időigény (átlagóra)	Éves időigény (medián óra)
APEH megkeresés, személyes tájékozódás	20,51	0
Személyes konzultáció könyvelővel, más vállalkozókkal	53,73	24
Sajtótermékek, napilapok magazinok, cd, dvd olvasása,	47,15	8
Internetes keresés, olvasás	54,39	10
Szakmai továbbképzésen, konferencián történő részvétel	14,03	0
Összesen	189,81	42

Úgy véljük, hogy fenti becsült idők megdöbbentően magasak, gyakorlatilag egy ember 1 havi átlagos teljes munkaidejét arra fordítja, hogy az adózással kapcsolatos változásokat nyomon kövesse, ami messze meghaladja azt az időt, amit az adózással kapcsolatos kötelezettségek teljesítésére fordít. A kisebb cégek viszont, amelyek a szabályozás változásaival kapcsolatos információikat láthatóan döntő mértékben a könyvelővel történő személyes konzultáció révén szerzik, éves szinten 42 órát fordítanak erre a célra. Mindenesetre úgy véljük, igen káros az adózás gyakori változtatása, azonban ez döntő mértékben nem a legkisebb méretű, hanem a nagyobb, néhány alkalmazottat foglalkoztató, magasabb árbevételű cégeket sújtja igazán.

6.5. Az adózással kapcsolatos direkt kiadások

Megkérdeztük a cégeket arról is, hogy az adózással kapcsolatban milyen direkt kiadásaik keletkeztek. Ezeket a kategóriákat és az erre költött összegeket láthatjuk a 26. táblában. Mind az átlag, mind a medián értékeket közöljük.

26. tábla: Az adózással kapcsolatban felmerülő direkt kiadások évente (eFt)

	Átlag	Medián
Adófizetéssel kapcsolatos éves kiadások összesen		
Nyomtatványokra költött	22,20	10
Levelezési költségek (papír, boríték, bélyeg)	15,30	5
Pénzügyi/adózási folyóiratok, dvd, cd megvásárlása	15,32	0
Adminisztrációhoz szükséges szoftverek (könyvelő, számlázó stb. program) megvásárlása	22,90	0
Adminisztrációhoz szükséges szoftverek frissítése	10,70	0
Internet előfizetésre fordított összeg (ha csak az adózás miatt fizetett rá elő!)	20,24	0
Adófizetéssel kapcsolatos banki átutalási költségek	27,49	15
Összesen	134,14	30

Az évente átlagosan 134,140 Ft-os összeg meglehetősen nagynek tűnik, és az is hozzá tartozik, hogy igen nagyok a szórások. Ezért a kisebb méretű, átlagos cég esetében megfelelőbb a medián alkalmazása, ami egy ennél sokkal valóságosabb, évi 30,000 Ft-os összeget mutat. Sokan abszolúte semmit nem költenek szoftverekre, folyóiratokra vagy internetre, másoknál igen tetemesek ezek az összegek.

6.6. Az adózási feladatok átlagos idő- és költségigénye éves szinten

Az előzőekben láthattuk, hogy mind a fizetendő adók mind az adókötelezettséghez segítség szempontjából jelentősek a cégek közti különbségek. Ezt mindenképpen figyelembe kell venni akkor, amikor az „átlagos” képet kialakítjuk. A minta alapján azt mondhatjuk, hogy egy átlagos, 18,7 m Ft árbevételű, 4 alkalmazottat foglalkoztató cég 12 fajta adót fizet. Az adózási feladatokhoz tipikusan mondható a könyvelőcég alkalmazása, és a költségek tekintetében a csak a könyvelőcéget igénybevevő és a részben saját alkalmazottaikkal dolgozó cégek között nincsen érdemi különbség. Látható, hogy a cégek inkább a szakértő segítségét veszik igénybe, és fizetnek érte, hogy saját idejükkel spóroljanak. Összesen 78 ilyen cég van a mintában, ők átlagosan havi 6 órát fordítottak a cégen belül az adózási feladatokra és 18,100 Ft-ot fizettek havonta a könyvelőcégnek.

Megvizsgálva az adózással kapcsolatos feladatok éves időigényét és a költségeit azt tapasztaltuk, hogy:

1. Évi 72 óra szükséges az adózással kapcsolatos feladatok teljesítéséhez.
2. Évi 190 óra az adózással kapcsolatos szabályok nyomon követése érdekében.
3. Évi 217,200 Ft közvetlen kiadás, amit a könyvelőcégnek fizet egy vállalat.
4. Évi 134,100 Ft direkt közvetlen adózással kapcsolatos kiadást visel el.

Összesen évi 262 óra és 351,300 Ft. Ez a 351,300 Ft az éves árbevétel cc. 1,88%-át teszi ki.

Valamelyest kedvezőbb képet kapunk, ha az átlag helyett a medián értékeket alkalmazzuk:

1. Évi 72 óra az adózással kapcsolatos feladatok teljesítéséhez.
2. Évi 42 óra az adózással kapcsolatos szabályok nyomon követése érdekében.
3. Évi 217,200 Ft közvetlen kiadás, amit a könyvelő cégnek fizet a vállalat.
4. Évi 30,000 Ft direkt közvetlen adózással kapcsolatos kiadás.

Összesen évi 114 óra és 247,300 Ft. Ez a 247,300 Ft az éves árbevétel cc.1,32%-át teszi ki.

Ezek szerint az adózással kapcsolatos adminisztratív feladatok leginkább nem a legkisebb cégeket sújtják, hanem az ennél némileg nagyobb mikro- és kisméretű vállalatokat. Ezen cégek vezetői valószínűsíthetően idejük jelentős részét fordítják arra, hogy megfeleljenek az adózással kapcsolatos szabályoknak és azokat folyamatosan nyomon tudják követni.

7. Javaslatok az adórendszer adminisztrációjának javítására vonatkozóan

7.1. Az adóadminisztráció problémái a válaszadók véleménye alapján

Az adózással kapcsolatos adminisztratív problémák azonosítása érdekében nyitott kérdés formájában három válaszlehetőséget adtunk a megkérdezettek számára. A kérdés a következőképpen szólt: Kérjük, mondja meg, hogy az adózással kapcsolatban az Ön számára melyik a három leginkább időrabló adminisztratív kötelezettség?

A feldolgozott kérdőívekben összesen 9 féle válaszlehetőséget említettek legalább három alkalommal a megkérdezettek. Az alábbi táblázatban a háromnál gyakoribb válaszlehetőségek első- második és harmadik helyi említési gyakoriságát közöljük (a relatív gyakoriságok összege értelemszerűen nem feltétlenül 100!):

27. tábla: A leginkább időrabló feladatok az adóadminisztráció területén a válaszadók szerint

Feladatok/említés gyakorisága és helyezése	Első hely	Második hely	Harmadik hely	Helyezési szám (összesen)*
Számlák előkészítése	17	22	12	107
Könyvelővel történő egyeztetés	23	13	12	107
Bevallás elkészítése	17	17	18	103
Pénztárkönyv vezetése	12	13	6	68
Jogszabálykövetés	6	6	18	48
Bérhez, alkalmazotthoz kötődő járulékok adminisztrációja	10	4	6	44
Bevételi és pénztárbizonylatok kitöltése	5	11	0	37
Dupla adatszolgáltatás	8	2	0	28
Bevallások ellenőrzése	0	6	12	24

*A helyezési sorrend kialakítása esetében az 1. hely 3 pontot, a 2. hely 2 pontot és a 3. hely 1 pontot ért

Az adatokból látható, hogy a megkérdezettek alapvetően három tevékenységet tartanak leginkább időrabló jellegűnek: a számlák előkészítését és tárolását, a könyvelőkkel történő

egyeztetést, valamint a bevallások elkészítését és azok ellenőrzését. Ehhez képest a többi feladat, mint a pénztárkönyv vezetése, a jogszabálykövetés vagy a bér jellegű járulékok adminisztrációja jóval kisebb probléma. A jogszabályok követése tekintetében ez részben ellentmond annak, ami a kérdőíves felmérésből kiderült. Valószínűsíthető, hogy a jogszabálykövetés komoly gondként nem a minta legnépesebb, kisebb méretű cégénél jelentkezik, hanem az ennél nagyobb tartományban, illetve ezt a tevékenységet az erre szakosodott könyvelő cégek látják el.

7.2. Az adóadminisztráció javítása a válaszadók véleménye alapján

Nyitott kérdés formájában három válaszlehetőséget adtunk a megkérdezettek számára. A kérdés a következőképpen szólt: Kérjük, mondja meg, hogy Ön szerint mi lenne az a három legfontosabb dolog, ami az Ön adózással kapcsolatos adminisztratív terheit (idő, pénz) leginkább csökkentené?

A feldolgozott kérdőívekben összesen 6 féle válaszlehetőséget említettek legalább három alkalommal a megkérdezettek. Az alábbi táblázatban a háromnál gyakoribb válaszlehetőségek első- második és harmadik helyi említési gyakoriságát közöljük (a relatív gyakoriságok összege értelemszerűen nem feltétlenül 100!):

28. tábla: Az adóadminisztráció terheit leginkább csökkentő javaslatok a válaszadók véleménye alapján

Feladatok/említés gyakorisága és helyezése	Első hely	Második hely	Harmadik hely	Helyezési szám (összesen)*
Bevallások egyszerűsítése	42	13	11	163
Elektronikus bevallás és ügyintézés lehetősége	15	15	20	95
Jobb tájékoztatás az APEH-től	7	9	22	61
Adónemek számának csökkentése	3	20	1	50
Stabil jogszabályi környezet	5	2	15	34
APEH számlaszámok csökkentése	9	1	1	30

*A helyezési sorrend kialakítása esetében az 1. hely 3 pontot, a 2. hely 2 pontot és a 3. hely 1 pontot ért

A megfogalmazott javaslatok közül kiemelkedő fontosságúnak minősíthetjük a vállalkozók és az APEH közti kapcsolat jobbítását célzó javaslatokat, amelyek a bevallási rendszer egyszerűsítését tűzik ki célul és az egyszerűsítés elsődleges eszközeként az elektronikus ügyintézés lehetőségének bővítését tartják. Tudomásunk szerint ebben az elmúlt héten már intézkedési javaslatot jelentett be a PM. Dobogós helyen szerepel az APEH-hel szemben megfogalmazott kritika, ami a nem megfelelő tájékoztatás, információnyújtást fogalmazza meg. A többi említett témakör sem új, mindegyik szerepel vagy jelenleg is szerepel számos szakmai szervezet és szakértő javaslatai között.

7.3. Az Európai Unió adóadminisztráció javítására vonatkozó javaslatai

Konkrét javaslataink megfogalmazásához első lépésben segítségül hívtuk az EU akcióprogramját (Action programme...2007.), melyek irányelveket fogalmaznak meg az adóadminisztráció egyszerűsítésével kapcsolatban. Ezek közül a legfontosabbak a következők:

- a jelentési kötelezettségek gyakoriságának csökkentése a lehetséges minimumra,
- át kell tekinteni, hogy ugyanazok az információs kötelezettségek nem követeltek-e több alkalommal a különböző hatóságok által. Ennek alapján az átfedéseket ki kell küszöbölni,
- Az elektronikus és a web alapú jelentések kötelezettségének kiterjesztése, intelligens portálok lehetséges alkalmazásával,
- Az információs kötelezettségek küszöbértékét meg kell határozni főleg a KKV szektor cégei esetében, ha lehet inkább mintavétel segítségével biztosítsák az információkat. A kkv szektor cégei esetében különösen magasak az adminisztratív terhek,
- Megfontolásra érdemes, hogy kockázatalapú módszer segítségével lehessen helyettesíteni az általános információs szolgáltatási követelményeket - pl. csak a legkockázatosabb iparágak esetében megkövetelni ilyen információk nyújtását,
- Az információs követelmények csökkentése vagy megszüntetése szükséges azon területek esetében, amelyek már időközben megszűnt követelményekre vonatkoznak, de még mindig a rendszerben maradtak,
- Hivatali állásfoglalások szükségesek azokban az esetekben, amelyek komplex jogszabályokra épülnek, és jelentősen lassítják a cégek működését vagy jogi szakértő segítségét kívánják meg.

A fenti általános irányelvek, úgy véljük, a hazai törvényalkotók számára is megfontolandóak lehetnek.

7.4. Szakértői és saját javaslatok az adóadminisztráció egyszerűsítésére

Az elmúlt években számos olyan javaslat született, amelyek újra és újra feltűnnek a különböző javaslatokban, szakmai anyagokban. Ezekből állítunk össze egy csokrot, jelezve azt is, hogy a jelenlegi kutatás ezt mennyiben támasztja alá. Tisztában vagyunk vele, hogy az adóadminisztrációt érintő feladatok, költségek csökkentése elválaszthatatlan az adórendszer gyökeres átalakításától, mi azonban javaslatainkat a felkérésnek megfelelően csak az adóadminisztrációhoz közvetlenül kapcsolódó területeken tesszük.

1. Az adónemek számának csökkentése, összevonása

Az egyik legrégebbi javaslat, számos szakértő és szakmai szervezet fogalmazta már meg ezt. A jelenlegi adónemek számáról eltérő becslések látnak napvilágot, mindenesetre jelenleg több, mint 50 fajta adónem létezik Magyarországon. Ugyanakkor 2005-ben pl, az összesen beszedett 6,632 Md adóbevételből a kulturális járulék és a vállalkozói 0,1%-al, a környezetterhelési díj 0,05%-al részesedett.

Az adónemek szerinti egy kulcsba sűrítést mi a kérdőív megszerkesztésekor gyakorlatilag előkészítettük, ennek logikus vonalvezetése a 4 blokk szerint képzelhető el. Más szakértői véleményekben is a 3-5 fajta adó szerepel (ld. Vértes, Némethné javaslatait).

2. A kitöltések egyszerűsítése – kivételek drasztikus csökkentése

Felmérésünk azt is kimutatta, hogy a probléma nem csupán az adónemek magas számából, hanem a kitöltés bonyolultságából fakad: átlagosan nagyjából egy cég 2,3 tevékenységgel kapcsolatos adót fizet, az ehhez tartozó adminisztratív feladatok időigénye azonban meghaladja az átlagosan 7,5 fajta bérrel kapcsolatos adminisztráció időigényét. Könyvelői szakértők szerint az adóbevallások felépítésén is lehetne javítani, pl. a társasági adóbevallás esetében a bevallás felépítése kövesse az adó kiszámításának lépéseit.

Felmérésünk szerint a bevallással kapcsolatos dokumentumok kitöltése és a számlák, iratok rendezése, előkészítése a legidőrablóbb tevékenységek, de a pénztárkönyv vezetése, és a pénztárbizonylatok kitöltése is az indokoltnál időigényesebb. A könyvelőcégek a december 20. feltöltési kötelezettségek kirívó adminisztrációs időigényét tették még ehhez hozzá.

A most nyilvánosságra kerülő PM javaslat jó úton jár, maximálni kellene a kitöltendő oldalak számát vagy a kitöltendő tételek számát. A kitöltésnek olyan egyszerűnek kellene lennie, hogy egy érettségizett átlagos polgárnak az űrlap kitöltése ne kerüljön 20-30 percnél több idejébe.

Ehhez hozzátartozna az is, hogy a módosító tételek, mentességek, kedvezmények számát drasztikusan csökkenteni kellene. A számos kedvezmény miatt nem csupán bonyolulttá válik a rendszer, de az átláthatatlanság miatt nem érik el a kívánt hatást sem.

3. Felesleges adminisztráció megszüntetése, nyilvántartási kötelezettség szűkítése

Felmérésünk alapján számos esetben kerül sor párhuzamos adatközlésre a különböző szervek felé. Ezeket a kötelezettségeket egységesíteni kellene és csupán egyszer lenne szabad megkérdezni erről a céget.

Számos egyéb, hatásaiban megkérdőjelezhető, ámde bonyolult, időrabló feladatot kívánó szabályozás létezik, amelyen javítani lehetne. A céges autó és a telefonok vélelmezett magáncélú használata, a reprezentációs kiadások vagy a kis értékű ajándékok kezelése főleg a kisebb méretű cégekre ró esetenként jelenetős adminisztrációs kötelezettséget úgy, hogy ebből gyakorlatilag érzékelhető adóbevétel nem keletkezik.

A dupla adatszolgáltatás megszüntetésének igénye az adóhatóságok és hivatalok jobb informatikai ellátottságát feltételezi, amikor az adózó adatai – betartva a mindenkori adatbiztonsági előírásokat – anélkül jutnak el egyik hivataltól a másikig, hogy a bevallás közös adatait fizikailag leadnák. Az informatikai háttér, hardver és szoftver fejlesztés nem csak az elektronikus adatközlés eszköze, hanem lépés lehet a bevallás alapú adózási rendszertől a kivetéses, elvárt adó típusú rendszerek felé.

4. Egyszerűsített adózás kiterjesztése

Az EVA-val kapcsolatban többnyire jók a tapasztalatok, felmérésünk azt támasztja alá, hogy a döntő mértékben alkalmazott nélküli vagy 1-4 alkalmazottat foglalkoztató cégek esetében az adminisztrációs adóteher minimális, számos vállalkozó maga készíti el adóbevallását, aminek havi átlagos időigénye az 5,5 órát nem haladja meg. Az EVA további pozitív vonását, a

negyedévenkénti bevallási, befizetési kötelezettség is erősíti. A vállalkozók számára ezek elfogadható mértékű adminisztrációt jelentenek..

Megfontolandónak tartjuk a tevékenységfüggő elvárt adó kivetését is, azonban ezt megfelelően cizellálni kellene valószínűsíthetően a TEAOR kódok és egyéb ismérvek (területi elhelyezkedés, foglalkoztatotti létszám, stb.) alapján. Problémás lehet viszont a több fajta tevékenységet folytató cégek adóterhelésének meghatározása ebben a rendszerben.

5. Az adórendszer stabilitásának biztosítása

Szintén a régi szakmai követelések közé tartozik. Felmérésünkből az derült ki, hogy a gyakran változó adószabályok követése jelentős időt és pénzt követel meg a cégektől, amelyek legalább részben maguk csinálják az adóadminisztrációt, és közvetlen költségnövekedést jelent azoknál, akik külső céggel dolgoznak. Leginkább a már néhány alkalmazottat foglalkoztató cég esetében a változó jogszabályok követésének időigénye az egy fő/hónapot is meghaladja évente, és több mint 100,000 Ft direkt költségnövekedést okoz. Ezeknek a cégeknek több gondot jelent a változások nyomán követése, mint az esetlegesen bonyolult bevallások, kérdőívek kitöltése! A kisebb és döntő mértékben külső könyvelőt alkalmazó cégek esetében a könyvelési díjak mérséklését is el lehetne érni, összhangban a többi javaslat megvalósulásával.

6. A direkt költségek csökkentése

Első helyen a jelentési, bevallási, befizetési kötelezettségek gyakoriságának csökkentése áll. Az EVA-ban megszokott negyedéves idő véleményünk szerint megfelelő lenne.

A költségcsökkentés további módja a banki átutalási költségekkel történő takarékoskodás lehetne. Egyrészt lehetővé kellene tenni, hogy a legkisebb cégeknek ne kelljen külön bankszámlát nyitnia ügyeik intézésére, ugyanakkor lehetővé kellene tenni az egyszerre egyösszegben, egyszámlára történő befizetést is, ami szintén a régi szakmai követelések közé tartozik.

Irodalomjegyzék

[Action programme...2007] = Action Programme for Reducing Administrative Burdens in the European Union, 2007, Commission of the European Communities, Brussels, 24.1.2007 COM(2007) 23 final, Downloaded from http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2007/com2007_0023en01.pdf

Bakos-Benedek-Bíró-Scharle: A magyar adórendszer hatékonysága, Kézirat, 2007

[Benchmarking...2002] Benchmarking the Administration of Start-ups 2002. http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/start-ups/benchn_summary_2002_en.pdf letöltés ideje: 2003. május 27.

Borsi Balázs 2005 A vállalkozási környezet és a hazai versenyképesség. - Európai Tükör, 2005 november

Businesses' Views on Red Tape 2001, Administrative and regulatory burdens on small- and medium-sized enterprises, OECD, Paris, France

Djankov, S – R. La Porta – F. Lopez de Silanes – A. Schleifer 2001: The Regulation of Entry, http://econ.worldbank.org/files/2379_wps2661.pdf, letöltés ideje: 2003. május 27

Európa Tanács, Elnökségi következtetések, 7775/1 2006, Brüsszel, 2006

EU Bizottság Cselekvési programok COM 2005/107, COM 2007/23

GKM (2007): Éves Jelentés a Kis és középvállalkozások helyzetéről 2005-2006

IMF (2006): Overview of Tax Policy and Administration – Hungary

[Measuring administrative costs...2006] Measuring administrative costs and reducing administrative burdens in the European Union, Commission working document COM(2006)691, http://ec.europa.eu/enterprise/admin-burdens-reduction/admin_burdens_en.htm

Némethné-Ader-Viszt (GKI): A kis és középvállalatok növekvő jelentősége, Ipari Szemle 2001/1

Szerb és társai: GEM Éves jelentések, 2002-2006

Sebestyén Tibor: A hazai árnyékgazdaság nemzetközi összehasonlításban, Polgári Szemle, 2007/11

Vértes András: Adórendszer és versenyképesség, Kézirat

Mellékletek

1. számú melléklet: Egy átlagos 10 m. Ft nettó árbevételű cég által fizetendő adóterhelés és adóbevallási gyakoriság*

Adónem	Adóalany	Adóalap	Adómérték	Bevallás	Gyakoriság	Megjegyzés
Szakképzési hozzájárulás	TA, EVA adóalany, egyéni vállalkozó	béreköltség	1,5%	0629	Febr. 15. Júl. 20.	Egy része fizethető közvetlenül a szakképző intézménynek és saját dolgozó képzésére is.
Rehabilitációs hozzájárulás	TA adóalany, ha az átlagos statisztikai létszám >20fő	átlagos statisztikai létszám 5%-a	152 000 Ft/fő/év		Negyedévente	Ha az átlagos statisztikai létszám >20fő
Munkaadói járulék	Munkaadó	bruttó bér	3%	0708M	Havonta/Negyedévente	Munkanélküliek ellátásának, foglalkoztatásának elősegítése, szakképzés elősegítése.
Munkavállalói járulék	Munkavállaló	bruttó bér	1,5%	0708M	Havonta/Negyedévente	Munkanélküliek ellátásának, foglalkoztatásának elősegítése, szakképzés elősegítése.
Vállalkozói járulék	Vállalkozó	Vállalkozói kivét, személyes közreműködésért fizetett díj.	egészségbiztosítási járulék alapjának 4%-a	0708M	Havonta/Negyedévente	Munkanélküli ellátásra lehet jogosult.

Adónem	Adóalany	Adóalap	Adómérték	Bevallás	Gyakoriság	Megjegyzés
TB	Munkaadó	bruttó bér	29%	0708M	Havonta/Negyedévente	
Kulturális járulék	Járulékköteles termék gyártó, importáló, tevékenységet végző vállalkozás	Nettó árbevétel	Tevékenységenként különböző			Például: játékfegyver 10% filmek, műsoros kazetták, DVD-k kölcsönzése 3% vagy 25% hirdetés 1% divattervezés, formatervezés, szaktanácsadás 1% reklámépítmény 1% vidámparki szórakoztatás 2% stb.
Áfa	5M Ft feletti árbevétel felett mindenki, választható mentesség.	Termékért/szolgáltatásért járó ellenérték.	20%	0765	havi/negyedéves (esetleg éves)	Ha alanyi adómentes, akkor nem vonhatja le az áfát.
Társasági adó	Minden vállalkozás.	Adózás előtti eredmény	16%, de 50MFt adóalap alatt választható a 10%, akülönbözetet fejlesztésre kell költeni.	0629	Minden év május 31., de előleget kell fizetni havonta vagy negyedévente.	Feltöltési kötelezettség dec. 20-ig.
Elvárt adó	Ki nem fizetne (vagy csak nagyon)	(Árbevétel-Eladott áruk beszerzési	16%	0629	Minden év május 31.	Nyilatkozattal kiváltható, de az

Adónem	Adóalany	Adóalap	Adómérték	Bevallás	Gyakoriság	Megjegyzés
	alacsony) társasági adót	értéke)*2%				APEH ellenőrzést von maga után. feltöltési kötelezettség dec. 20-ig.
Külön (szolidaritási) adó	Társasági adóalany	Adózás előtti eredmény	4%	0629	társasági adóval együtt	Feltöltési kötelezettség dec. 20-ig.
EVA	25MFt-os árbevételi választható	Nettó árbevétel	25%	0743	évente, előleg negyedévente	Feltöltési kötelezettség dec. 20-ig.
Telek adó	Tulajdonos	m2 vagy forgalmi érték 50%-a	900Ft/m2 3%	Helyi rendszeresített bevallás.	Márc. 15, szept. 15.	Nem kötelező kivetni.
Építmény adó	Tulajdonos	m2 vagy forgalmi érték 50%-a	200Ft/m2 3%	Helyi rendszeresített bevallás.	Márc. 15, szept. 15.	Nem kötelező kivetni.
Kommunális adó	Minden vállalkozás	Foglalkoztatottak+a vállalkozó	2000/fő/év	Helyi rendszeresített bevallás.	Május 31., előleg márc. 15, szept. 15.	Nem kötelező kivetni.
Helyi iparüzési adó	Minden vállalkozás	Árbevétel-Eladott áruk beszerzési értéke-Közvetített szolgáltatások	2%	Helyi rendszeresített bevallás.	társasági adóval együtt	Nem kötelező kivetni.
Társasági adó, Elvárt	Az adott adónak az alanya	A becsült adóalap	---	az adott adó normál bevallása	Dec. 20-ig.	Nincs szankció, ha legalább 90%-ig

Adónem	Adóalany	Adóalap	Adómérték	Bevallás	Gyakoriság	Megjegyzés
Különadó, EVA, helyi iparüzési adó, kommunális adó feltöltési kötelezettsége dec. 20-ig						feltöltötték.

*nem teljes körű, csak a leggyakrabban fizetett adók esetében

2. számú melléklet. A kérdőív

Kutatásvezetők:

Dr. habil. Szerb László, egyetemi docens

Dr. Ulbert József, egyetemi docens

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

7622-Pécs Rákóczi út 80.

--	--	--	--

Felmérés: „A kisvállalkozások adózással kapcsolatos adminisztratív kötelezettségeinek felmérése” című PM kutatás keretében

A felmérésben történő részvétel önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai céllal történik. A kapott információkat a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. Törvény, valamint a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó 1992. évi LXIII. Törvény értelmében bizalmasan kezeljük. Válaszait csak összesítve, statisztikai módszerekkel dolgozzuk fel! Egyedi információk azonosítható formában garantáltan nem kerülnek nyilvánosságra.

A minta és a válaszadó kiválasztása:

- A minta: mikro- és kisméretű vállalat éves nettó árbevétele 50 m Ft-ot ne haladja meg, preferált a mikroméretű cég (10 foglalkoztatott alatt) néhány alkalmazottal kb. 10 m Ft éves árbevételel
 - o Kivétel: kereskedelemmel foglalkozó cégek és azok, ahol anyagigényes termelés folyik. Ezekben az esetekben az éves árbevétel az 500 millió Ft-ot ne haladja meg
- A válaszadó: a vállalkozás egyik vezetője, irányítója, preferáltan a legfőbb vezetője, ügyvezetője akinek a hatáskörébe tartoznak az adóügyek

I. Általános adatok

1.1. A vállalkozás székhelye:.....

1.2. A székhely település régiója:

Közép Magyarország	1
Közép-Dunántúl	2
Nyugat-Dunántúl	3
Dél-Dunántúl	4
Észak-Magyarország	5
Észak-Alföld	6
Dél-Alföld	7

1.3. A székhely településtípusa:

Budapest	1
Megyei jogú város	2
Város	3
10,000 lakosnál kisebb település	4
Ebből:500 főnél kevesebb lakosú település	5

1.4. A vállalkozás fő tevékenysége:.....

1.5 A vállalkozás fő tevékenysége 4-es mélységű TEAOR szerint

--	--	--	--

1.6. A vállalkozás tevékenységi köre

Ipar	1
Építőipar	2
Kereskedelem, javítás	3
Szálláshely, vendéglátás	4
Szállítás, raktározás, posta, távközlés	5
Ingatlan, gazdasági szolgáltatások	6
Egyéb.....	7

1.7. A vállalkozás szervezeti, társasági formája

Egyéni vállalkozás	1
Közkereseti vagy betéti társaság	2
Kft	3
Egyéb.....	4

1.8. A cég egyszerűsített vállalkozói adó (EVA) hatálya alá tartozik-e?

Nem	1
Igen	2

1.9. 2006-ban éves nettó árbevétele mekkora volt?

4 millió Ft alatt	1
4-8 millió Ft	2
8-12 millió Ft	3
12-20 millió Ft	4
20-50 millió Ft	5

1.10. A vállalkozás alkalmazottainak jelenlegi száma (a vállalkozó nélkül)

0 fő	1
1-4 fő	2
5- 9 fő	3
10-19 fő	4
20- 49 fő	5

50-100 millió Ft (csak kereskedelem)	6
100-200 millió Ft (csak kereskedelem)	7
200-500 millió Ft (csak kereskedelem)	8

1.11 Az általános forgalmi adó (ÁFA) tekintetében az Ön cége milyen gyakorisággal végzi a bevallást?

Havi bevalló	1
Negyedéves bevalló	2
Éves bevalló	3
Alanyi vagy tárgyi adómentes	4

II. Adófizetési kötelezettségek: Kérjük jelölje meg, hogy az alábbiakban felsorolt adók és járulékok közül melyek vonatkoznak az ön vállalkozására!

2.1 A blokk - Központi költségvetésnek fizetendő, bérhez kapcsolódó adók

	Alternatíva	Igen	nem
A	Személyi jövedelemadó	1	0
B	Rehabilitációs hozzájárulás	1	0
C	Egészségbiztosítási járulék (természetbeni)	1	0
D	Egészségbiztosítási járulék (pénzbeli)	1	0
E	Nyugdíjbiztosítási járulék	1	0
F	Magánnyugdíjpénztár	1	0
G	Munkaadói járulék	1	0
H	Munkavállalói járulék	1	0
I	Munkáltatói táppénz hozzájárulás	1	0
J	Egészségügyi hozzájárulás (százalékos)	1	0
K	Egészségügyi hozzájárulás (tétéles)	1	0
L	Szakképzési hozzájárulás	1	0
M	Vállalkozói járulék	1	0
N	START-kártya	1	0
O	Kifizetőt terhelő ekho	1	0
P	Egyéb:.....		

2.2. B- blokk - Központi költségvetésnek fizetendő, tevékenységhez kapcsolódó adók

	Alternatíva	Igen	nem
A	Társasági adó	1	0
B	Általános forgalmi adó	1	0
C	Egyszerűsített vállalkozói adó (EVA)	1	0
D	Játékadó	1	0
E	Nemzeti kulturális járulék	1	0
F	Innovációs járulék	1	0
G	Társas vállalkozások különadója	1	0
H	Gumiabroncsok környezetvédelmi termékdíja	1	0
I	Csomagolás környezetvédelmi termékdíja	1	0
J	Hűtőberendezések és hűtőközegek környezetvédelmi termékdíja	1	0
K	Akkumulátorok környezetvédelmi termékdíja	1	0
L	Egyéb kőolajtermékek környezetvédelmi termékdíja	1	0
M	Reklámhordozó papírok környezetvédelmi termékdíja	1	0
N	Környezetterhelési díj	1	0
O	Elektromos és elektronikai berendezések környezetvédelmi termékdíja	1	0
P	Egyéb:.....		

2.3 C blokk - Helyi önkormányzatnak fizetendő bérhez/létszámhoz kapcsolódó adók

	Alternatíva	Igen	nem
A	Kommunális adó	1	0
B	Helyi iparüzési adó	1	0
C	Egyéb		

2.4 D blokk - Helyi önkormányzatnak fizetendő tevékenységhez kapcsolódó adók

	Alternatíva	Igen	nem
A	Építményadó	1	0
B	Telekadó	1	0
C	Idegenforgalmi adó	1	0
D	Gépjármű súlyadó	1	0
E	Egyéb.....	1	0

III. Egyes adókötelezettségek adminisztrációs időigénye és költségei

3.1 A cég adó- és járulék-bevallási és befizetési kötelezettségeinek elvégzéséhez Ön milyen segítséget vesz igénybe?

1. Semmilyen segítséget nem vesz igénybe, maga végzi.	1	UGORJON A 3.2. KÉRDÉSHEZ
2. Családtag, ismerős végzi ingyenesen	2	UGORJON A 3.3. KÉRDÉSHEZ
3. Minden feladatot a cég alkalmazottai végeznek	3	UGORJON A 3.4 KÉRDÉSHEZ
4. A cég alkalmazottai és könyvelőcég is végzi	4	UGORJON A 3.4 KÉRDÉSHEZ
5. A feladatot teljes egészében külső könyvelőcég végzi.	5	UGORJON A 3.3. KÉRDÉSHEZ

3.2. Havonta átlagosan mennyi időt tölt el az alábbi adókkal és járulékokkal kapcsolatos adminisztrációval?

Adó és járulék csoport	Havi átlagos időráfordítás (óra)
1. A blokk - A munkabérhez kapcsolódó központi adók és járulékok (SZJA, munkavállalói, munkaadói járulék stb.)óra
2. B blokk – A cég tevékenységhez kapcsolódó központi adók és járulékok (társasági adó, EVA, termékdíj stb.)óra
3. C blokk - A bérhez/létszámhoz kapcsolódó helyi adók (kommunális adó, iparüzési adó)óra
4. D blokk - A tevékenységhez kapcsolódó helyi adók (építmény, telek, idegenforgalmi, súlyadó)óra
<i>UGORJON A 3.6 KÉRDÉSHEZ</i>	

3.3. Havonta átlagosan mennyi időt tölt el az alábbi adókkal és járulékokkal kapcsolatos adminisztrációval?

Adó és járulék csoport	Havi átlagos időráfordítás (óra)
1. Központi adókkal kapcsolatos adminisztrációóra
2. Helyi adókkal kapcsolatos adminisztrációóra
<i>HA KÜLSŐ KÖNYVELŐCÉGET MEGÍZ AKKOR UGORJON A 3.5 KÉRDÉSHEZ, EGYÉBKÉNT A 3.6 KÉRDÉSHEZ</i>	

3.4. Havonta átlagosan mennyi időt tölt el az alábbi adókkal és járulékokkal kapcsolatos adminisztrációval?

Adó és járulék csoport	Havi átlagos időráfordítás (óra)	
	Ön	Alkalmazottja(i)

A	APEH közlemények, állásfoglalások	1	2	3	4	5		98	97
B	Más vállalkozók, beszállítók	1	2	3	4	5		98	97
C	Könyvelő	1	2	3	4	5		98	97
D	Napilapok, magazinok	1	2	3	4	5		98	97
E	Szakmai továbbképzés, konferencia	1	2	3	4	5		98	97
F	Internetes források	1	2	3	4	5		98	97
G	Fizetős adatbázisok (pl. dvd jogtár, cégtár stb)	1	2	3	4	5		98	97

4.2. Kérjük becsülje meg, hogy a 2007-es évet tekintve éves szinten nagyjából mennyi időt tölt el azzal, hogy tájékozódik az adózással kapcsolatos jogszabályi változásokról!

Adó és járulék csoport	Éves időráfordítás (nap, óra)
1. APEH megkeresés, személyes tájékozódásnap.....óra
2. Személyes konzultáció könyvelővel, más vállalkozókkalnap.....óra
3. Sajtótermékek, napilapok magazinok, cd, dvd olvasásanap.....óra
4. Internetes keresés, olvasásnap.....óra
5. Szakmai továbbképzésen, konferencián történő részvételnap.....óra

V. Javaslatok

5.1. Kérjük, mondja meg, hogy Ön szerint mi lenne az a három legfontosabb dolog, ami az Ön adózással kapcsolatos adminisztratív terheit (idő, pénz) leginkább csökkentené?

- 1.
- 2.
- 3.

Kérdés időpontja:	
--------------------------	--

Kérdező! Kérjük, írja alá az alábbi nyilatkozatot!

Kijelentem, hogy ezt az interjút az elhangzott felkészítésnek megfelelően készítettem egy olyan személlyel, akit a mintavételi előírásoknak megfelelően választottam ki. A kérdőív kitöltését ellenőriztem, és az adatok hitelességéért felelősséget vállalok!

....., 2007.hónapnap

kérdezőbiztos aláírása